

NCCA

An Chomhairle Náisiúnta
Curraíaim agus Measúnachta
National Council for
Curriculum and Assessment

Dréachtsonraíocht Araibise na hArdteistiméireachta

Nollaig 2023

Clár ábhair

An tsraith shinsearach.....	1
Réasúnaíocht.....	3
Aidhmeanna	5
Araibis i gcomhthéacs	6
Comhchreat Tagartha na hEorpa um Theangacha (CEFR)	6
Ról na hAraibise Nua-Chaighdeánaí agus na hAraibise Canúnaí.....	6
Pobail teanga Araibise.....	7
Leanúnachas agus dul chun cinn.....	8
Príomhinniúlachtaí sa tsraith shinsearach	8
Smaointeoireacht chriticiúil agus fadhbanna a réiteach	11
Cumarsáid; A bheith cruthaitheach.....	11
Ag obair le daoine eile.....	11
Páirt a ghlacadh sa tsochaí	12
Folláine a chothú.....	12
Foghlaim agus féinmheasúnú a bhainistiú	12
Teagasc agus foghlaim	13
An turas foghlama teanga	13
Ról agus úsáidí téacsanna i bhfoghlaim na hAraibise	15
Punann teanga.....	18
Snáitheanna staidéir agus torthaí foghlama.....	19
Snáithe 1: Inniúlacht Chumarsáideach Teanga	21
Snáithe 1 Torthaí foghlama.....	22
Snáithe 2: An tSraith d'Inniúlacht Ilteangach agus Ilchultúrtha.....	26
Snáithe 2 Torthaí foghlama.....	28
Measúnú	30
Measúnú le haghaidh deimhniúcháin.....	30
Comhpháirt mheasúnaithe bhreise: Scrúdú cainte.....	31

Tuairisceoirí cáilíochta don scrúdú cainte.....	32
Comhpháirt mheasúnaithe bhreise: Scrúdú cluastuisceana	33
Tuairisceoirí cáilíochta do scrúdú cluastuisceana.....	33
Scrúdú scríofa	34
Socruithe réasúnta.....	34
Grádú na hArdteistiméireachta	34
Aguisín 1 Gluais	36
Aguisín 2 An Comhchreat Tagartha Eorpach	39

An tsraith shinsearach

Cuireann an tsraith shinsearach oideachas ar an duine ar fad agus cuireann eispéiris na mac léinn sa tsraith shinsearach lena bhforbairt intleachtúil, shóisialta agus phearsanta agus lena bhfolláine fhoriomlán. Le linn na sraithe sinsearaí, forbraíonn daltaí tuiscint níos láidre ar a bhféiniúlacht, ag foghlaim lena bpiaraí, lena múinteoirí, le daoine fásta eile, agus leis na meáin éagsúla agus uathu. Tá 8 dtreoirphrionsabal ag an tsraith shinsearach.

Treoirphrionsabail na Sraithe Sinsearaí	
Folláine agus caidrimh	Rogha agus solúbthacht
Oideachas agus éagsúlacht chuimsitheach	Leanúnachas agus aistrithe
Dúshlán, rannpháirtíocht agus cruthaitheacht	Rannpháirtíocht agus saoránacht
Ag foghlaim le foghlaim, ag foghlaim don saol	Timpeallachtaí foghlama agus comhpháirtíochtaí

Is bunchloch iad na prionsabail seo do scoileanna agus do shuíomhanna oideachais eile, agus iad ag pleanáil agus ag dearadh na sraithe sinsearaí agus é mar aidhm acu feabhas a chur ar an eispéireas oideachais do chách.

Is éard atá sa tsraith shinsearach ná ldirbhliain roghnach, agus ina dhiaidh sin cúrsa dhá bhliain ina bhfuil ábhair agus modúil, príomhinniúlachtaí, torthaí foghlama agus raon cur chuige maidir le measúnú a dhéanamh ar fhoghlaim an scoláire. Ag tógáil ar a gcuid foghlama sa tsraith shóisearach, tarlaíonn foghlaim i scoileanna, i bpobail, i suíomhanna oideachais, agus i suíomhanna eile ina n-aithnítear neamhspleáchas méadaitheach an scoláire. Bunaítear caidrimh le múinteoirí ar bhonn níos aibí agus glacann daltaí níos mó freagrachta as a gcuid foghlama. Cuireann an tsraith shinsearach curaclam ar fáil a thugann dúshlán do dhaltaí díriú ar an leibhéal is airde gnóthachtála oideachais, i gcomhréir lena n-inniúlachtaí agus lena gcumas aonair. Tacaítear le daltaí roghanna eolasacha a dhéanamh de réir mar a roghnaíonn siad conairí éagsúla tríd an tsraith shinsearach. Ba cheart go mbunódh a dtaithe sa tsraith shinsearach bunchlocha daingne don aistriú chuig breisoideachas, oideachas aosach agus ardoideachas, printíseachtaí, cúrsaí oiliúna agus fostaíocht, agus le haghaidh rannpháirtíocht fhiúntach sa tsochaí, sa gheilleagar agus i saol an duine fhásta.

Ba chóir go mbeadh an taithí oideachais sa tsraith shinsearach cuimsitheach do gach mac léinn, freagairt dá láidreachtaí agus dá riachtanais foghlama, agus ceiliúradh, luach agus meas a léiriú ar an éagsúlacht. Athraíonn an scoláire ina chúlraí teaghlaigh agus cultúrtha, teangacha, aois, stádas eitneach, creidimh, inscne, agus féiniúlacht ghnéasach chomh maith lena láidreachtaí, riachtanais, spéiseanna, inniúlachtaí agus eolas, scileanna, luachanna agus

meonta roimh ré. Ba chóir féiniúlacht gach dalta a cheiliúradh, meas a léiriú orthu agus freagra a thabhairt orthu le linn a gcuid ama sa tsraith shinsearach.

Le linn na sraithe sinsearaí, bíonn deiseanna ag daltaí dul i ngleic le dúshlán shóisialta, chomhshaoil, eacnamaíocha agus theicneolaíocha agus a dtuiscint ar chearta an duine, ar cheartas sóisialta, ar chothromas, ar éagsúlacht agus ar inbhuanaitheacht a dhoimhniú. Tugann an tsraith shinsearach deiseanna do gach mac léinn taithí a fháil ar an áthas a bhaineann le garspriocanna suntasacha a bhaint amach ina n-aistear oideachais pearsanta. Ba cheart go gcuirfeadh taithí gach ábhair agus modúil a bhíonn ag mic léinn le réadú na físe foriomláine seo don tsraith shinsearach.

Ar leibhéal praiticiúil, tacaíonn forbairt ghairmiúil fheabhsaithe leis an tsraith shinsearach; rannpháirtíocht múinteoirí, daltaí, tuismitheoirí, ceannairí scoile agus páirtithe leasmhara eile; acmhainní a chur ar fáil; taighde; cumarsáid shoiléir; comhleanúnachas beartais; agus fíis chomhroinnte maidir leis an méid atá an tsraith shinsearach ag iarraidh a bhaint amach dár ndaoine óga agus iad ag ullmhú chun tabhairt faoina saol fásta. Cuirtear ar an saol é i scoileanna agus i suíomhanna oideachais eile trí:

- pleanáil, forbairt, eagrú agus meastóireacht éifeachtach curaclaim
- cuir chuige teagaisc agus foghlama a spreagann agus a bhfuil spéis ag daltaí iontu, a chuireann ar a gcumas dul chun cinn a dhéanamh agus feabhas a chur ar a gcuid foghlama agus machnamh a dhéanamh orthu agus
- cultúr scoile a léiríonn meas ar dhaltaí agus a chuireann grá don fhoghlaim chun cinn.

Réasúnaíocht

Tá teanga ar cheann de na bealaí trína smaoinimid, ár n-eolas a eagrú, ár smaointe agus ár mothúcháin a chur in iúl, agus cumarsáid a dhéanamh le daoine eile. Is meán idirghníomhaíochta é trína gcuirtear eolas agus taithí in iúl agus trína n-eagraítear iad.

Ceann de na príomhbhealaí a shainíonn agus a roinneann sochaithe a gcultúr agus a bhféiniúlacht ná trí theanga. Mairimid i ndomhan atá saibhir i dteangacha agus tá oidhreacht shaibhir teanga dá cuid féin ag Éirinn freisin¹. Tá a gnéithe agus castachtaí saibhre, sainiúla féin ag gach teanga, chomh maith le luach intreach mar acmhainn do rannpháirtíocht shóisialta, comhtháthú sóisialta, féidearthachtaí fostaíochta ar feadh an tsaoil agus deiseanna soghluaisteachta.

Tá daoine óga in Éirinn sa 21ú haois ag fás aníos i sochaí dhinimiciúil, ilteangach agus ilchultúrtha atá ag athrú go tapa ag leibhéal áitiúla, náisiúnta agus domhanda. Tá cónaí orthu i ndomhan ina bhfuil teicneolaíochtaí digiteacha, imirce agus soghluaisteacht ag tabhairt daoine níos gaire dá chéile ná riamh. Sa tsochaí seo, múnlaíthe ag fórsaí sóisialta, polaitiúla agus eacnamaíocha, is féidir leis an deis a stór ilteangach a fhorbairt a bheith ina fhoinse chumhachtaithe do mhic léinn.

Is í an teanga an modh féinléiriúcháin chomh maith le bheith mar an seoladán don fhoghlaim sa phróiseas oideachais. Is gné lárnach é i bhfás an mhic léinn mar dhuine: an chaoi a bhfoghlaimimid fúinn féin, faoi dhaoine eile, agus faoin domhan ilteangach agus ilchultúrtha ina mairimid. Trí bheith nocht d'eispéiris foghlama teanga, tugtar deiseanna don scoláire eolas, scileanna, luachanna agus meonta a fhorbairt, ionas gur féidir leo páirt iomlán agus éifeachtach a ghlacadh inár sochaí ilteangach agus i saol na hoibre.

Nuair a úsáideann an scoláire níos mó ná teanga amháin, leathnaítear na réimsí inar féidir leo cumarsáid a dhéanamh. Cuireann sé sin ar a gcumas taitneamh agus meas níos iomláine a bhaint as cúlraí cultúrtha éagsúla; páirt a ghlacadh sa tsochaí agus rannchuidiú léi mar shaoránaigh dhomhanda; agus rochtain a fháil ar dheiseanna fostaíochta agus soghluaisteachta.

Chomh maith le tairbhe na sochaí, bíonn tionchar dearfach ag stór saibhir foghlama teanga ar fhorbairt phearsanta agus intleachtúil an scoláire agus ar a ngníomhaíochtaí fóillíochta. Cuirtear le forbairt chognaíoch trí fhoghlaim teanga, agus is féidir leis cur le leibhéal

¹ Creat Comhairliúcháin ar Straitéis um Theangacha Iasachta san Oideachas d'Éirinn (ROS, 2014, Ich.3)

ghnóthachtála níos airde i réimsí oideachais eile ar nós cumais mhatamaiticiúla agus foirmiú hipitéisí eolaíochta.

Tá an curaclam in Éirinn saibhir ó thaobh na teanga de agus dá bhrí sin baineann inniúlacht sa teanga le dul chun cinn i ngach réimse foghlama. Nuair a fhaigheann an scoláire eolas, scileanna agus straitéisí litearthachta i dteanga amháin, is féidir leo tógáil ar an bhfoghlaim seo, rud a chuireann ar a gcumas an t-eolas agus na scileanna atá acu cheana féin a chur i bhfeidhm agus a aistriú thar gach foghlaim in ábhair eile na sraithe sinsearaí agus ar a dturas foghlama ar feadh an tsaoil.

Tugann gach dalta atá ag tabhairt faoi Araibis na hArdteistiméireachta a stór agus a dtaithí uathúil teanga féin chun teangacha a fhoghlaim. Trí Araibis a fhoghlaim sa tsraith shinsearach, beidh an scoláire in ann tógáil ar eispéiris foghlama teanga roimhe seo, rud a chuirfidh ar a gcumas tuilleadh forbartha a dhéanamh mar fhoghlaiméoirí teanga uathrialaitheacha ionas gur féidir leo leanúint ar aghaidh lena dturas ar feadh an tsaoil mar ilteangaigh, ag cur ar a gcumas dul i ngleic leis an domhan mór, comhtháthú sóisialta a dhéanamh, agus a bheith ina saoránaigh dhomhanda ghníomhacha.

Tá sé i gceist go mbeidh an taithí ar fhoghlaim na hAraibise sa tsraith shinsearach an-ábhartha do shaol na ndaltaí. Spreagfaidh sé suim agus fiosracht iontu faoin gcaoi ar féidir leo teangacha a úsáid agus a fhoghlaim i gcoitinne agus cothóidh sé tuiscint níos fearr ar na cosúlachtaí agus na difríochtaí idir tíortha, pobail agus cultúir éagsúla.

Aidhmeanna

Tá sé mar aidhm ag Araibis na hArdteistiméireachta cumas na ndaltaí an Araibis a úsáid chun críocha cumarsáide a fhorbairt; iniúchadh a dhéanamh ar an idirspheáchas idir teanga agus cultúr; léirthuisicint a chothú ar luach na dteangacha ar mhaithe le cuspóirí pearsanta, oideachais, gairme agus fóillíochta ar feadh an tsaoil; agus taitneamh a bhaint as foghlaim teanga.

Tá sé mar aidhm aige inniúlacht ilteangach agus chultúrtha an scoláire a fhorbairt trí úsáid agus feasacht teanga, forbairt agus úsáid straitéisí foghlama teanga a spreagadh, tuiscint a chothú ar an gcaoi a n-oibríonn an Araibis, agus a aithint gur féidir le naisc a dhéanamh idir teangacha cabhrú leis an bpróiseas foghlama teanga. Tá an tsonraíocht Araibise Ardteistiméireachta seo dírithe ar dhaltaí ó gach cúlra teanga, lena n-áirítear iad siúd ó chúlra oidhreacht/ pobail/ teanga baile ar mian leo feabhas a chur ar chuid de na scileanna nó ar na scileanna ar fad laistigh dá stór cumarsáideach, chomh maith leo siúd nach bhfuil aon taithí acu ar an teanga roimh ré.

Ar deireadh, tá sé mar aidhm ag an tsonraíocht seo tacú le comhtháthú sóisialta agus saoránacht ghníomhach chomh maith le léirthuisicint ar na deiseanna uathúla agus spreagúla a chuireann teangacha ar fáil ar scoil, lasmuigh den seomra ranga agus san ionad oibre.

Go sonrach, tá sé mar aidhm ag Araibis na hArdteistiméireachta cur ar chumas daltaí:

- cumarsáid éifeachtach a dhéanamh agus páirt a ghlacadh i gcumarsáid laethúil i meáin éagsúla, in Araibis
- an cumas a fhorbairt chun cumarsáid éifeachtach a dhéanamh le daoine eile ó phobail éagsúla ina labhraítear Araibis i meáin éagsúla, ag baint úsáide as idirghabháil nuair is gá
- an cumas a fhorbairt chun struchtúir agus stór focal cuí a aithint, a thuiscint agus a úsáid thar na ceithre mhodh cumarsáide
- faisnéis a bhaint amach agus taitneamh a bhaint as foinsí éagsúla, lena n-áirítear réimse meán agus téacsanna barántúla, san Araibis
- a bheith ina bhfoghlaimoirí teanga machnamhacha agus uathrialaitheacha a bhfuil baint ghníomhach acu le monatóireacht agus measúnú a dhéanamh ar a ndul chun cinn féin
- léirthuisicint a chothú ar éagsúlacht teanga agus chultúrtha agus ar an luach a bhaineann lena stór teanga a úsáid chun naisc le pobail Araibise a thuiscint, a cheiliúradh agus a chothú ar bhealach níos fearr

- taitneamh a bhaint as a n-eispéiris foghlama teanga agus inniúlacht chuí teanga a fhorbairt chun tabhairt faoi ghníomhaíochtaí fóillíochta, staidéar breise teanga, agus/nó deiseanna gairme trí mheán na hAraibise
- feasacht níos fearr a fhorbairt ar an gcaoi a n-oibríonn teangacha agus a nascann siad lena chéile, ag tógáil ar a n-eolas agus a scileanna teanga chun tacú le foghlaim agus foghlaim teanga ar feadh an tsaoil i gcoitinne agus iad a spreagadh.

Araibis i gcomhthéacs

Tá an Araibis ar cheann de na teangacha is mó a labhraítear ar fud an domhain. Tagann cainteoirí Araibise ó chúilraí éagsúla sóisialta, cultúrtha agus reiligiúnacha. Léirítear a dtuairimí, a gcultúir agus a gcreideamh sa teanga a úsáideann siad go foirmiúil agus go neamhfhoirmiúil i ngach gné dá saol príobháideach agus dá ngnóthaí poiblí. Is cuid dhoscartha dá bhféiniúlacht í an teanga agus an dóigh a bhféachann siad orthu féin agus ar an domhan mórthimpeall orthu.

Comhchreat Tagartha na hEorpa um Theangacha (CEFR)

Tá an tsonraíocht churaclaim seo bunaithe ar aidhmeanna oideachais an Chomhchreata Tagartha Eorpaigh (CEFR). Tá ionchais na mac léinn a chuirtear in iúl sa tsonraíocht seo ailínithe go barúlach le leibhéal A2/B1 den CEFR.² Mar sin, cuireann an tsonraíocht seo deiseanna ar fáil chun cumas cumarsáide agus feasacht teanga agus idirchultúrtha a fhorbairt i réimse leathan comhthéacsanna fíorshaoil a bhaineann le réimsí pearsanta, poiblí agus oideachais³ úsáide teanga.

Ról na hAraibise Nua-Chaighdeánaí agus na hAraibise Canúnaí

Is teanga Sheimíteach í an Araibis agus tá dhá fhoirm aici: Araibis Chaighdeánach Nua-Aimseartha (fuṣḥā) agus Araibis Chanúnach (lahjah/ ammiyah).

Tháinig an Araibis Chaighdeánach Nua-Aimseartha (fuṣḥā) chun cinn ón Araibis Chlasaiceach agus is í an teanga oifigiúil a mhúintear agus a úsáidtear ar fud an domhain i gcásanna foirmiúla, mar shampla ar scoil, san ollscoil agus sna meáin oifigiúla. Bhí agus tá an Araibis Chaighdeánach (Clasaiceach agus Nua-Aimseartha) mar bhunús d'oidhreacht shaibhir na filíochta clasaicí agus an phrós liteartha chomh maith le teanga na dtéacsanna reiligiúnacha.

² Déantar cur síos ar na hinniúlachtaí cumarsáide a theastaíonn ó fhoghlaimoirí teanga, chun a bheith ina n-úsáideoirí éifeachtacha dara teanga, leis an bhFráma Tagartha Comónta Eorpach do Theangacha (CEFR), a d'fhoilsigh Comhairle na hEorpa in 2001 agus a nuashonraíodh in 2020. Is é aidhm CEFR 'bonn coiteann a chur ar fáil chun siollabais teanga, treoirlínte curaclaim, scrúduithe, téacsleabhair, etc. a mhionsaothrú ar fud na hEorpa' (Comhairle na hEorpa 2001, lch. 1: www.coe.int/portfolio).

³ Tá tuilleadh eolais maidir le réimsí úsáide teanga agus an cur chuige atá dírithe ar ghníomhaíocht ar fáil [i gcaibidil 2 de CEFR](#).

Athraíonn Araibis chanúnach (lahjah/ ammiyah) de réir suíomh geografach. Úsáidtear é i ngnáthchúrsaí an lae, mar shampla sa bhaile agus sa mhargadh, an tsráid, bialanna, caiféanna, agus cultúr agus meáin shóisialta an phobail.

Is minic a mheascann cainteoirí Araibise agus/nó athraíonn siad idir an Araibis chaighdeánach agus an teanga chanúnach ag brath ar an gcomhthéacs agus ar an lucht féachana. Ós rud é go bhfuil an Araibis Chaighdeánach Nua-Aimseartha coitianta i ngach tír i ndomhan na hAraibise, úsáidtear í mar mheán idirghabhála idir cainteoirí ó chúlraí éagsúla Araibise canúnacha.

In Araibis na hArdteistiméireachta, cuirtear an Araibis san áireamh mar a úsáidtear í le haghaidh cumarsáide i gcomhthéacsanna fíorshaoil. Is é aidhm na sonraíochta seo ná go n-úsáidfidh na daltaí an Araibis chun feidhmeanna na hidirghníomhaíochta laethúla a chomhlíonadh thar na ceithre mhodh cumarsáide (fáiltiú, idirghníomhaíocht, táirgeadh agus idirghabháil). Tá sé mar aidhm ag na torthaí agus na heispéiris foghlama fíorúsáid teanga an domhain a léiriú agus freastal ar riachtanais gach scoláire, agus dá réir sin beidh Araibis Chaighdeánach agus Araibis Chanúnach nua-aimseartha i gceist le cumarsáid ranga.

Pobail teanga Araibise

Cuirtear le rannpháirtíocht, inspreagadh agus mothú dul chun cinn an scoláire de réir mar a úsáideann siad an Araibis chun cumarsáid rathúil bhríoch a dhéanamh le pobail teanga éagsúla, bíodh siad laistigh den seomra ranga, i dtimpeallacht na scoile, nó i bpobal na teanga i gcoitinne.

Tugann nochtadh do phobail teanga Araibise, nó d'aon phobal teanga eile, samplaí den teanga bheo don scoláire agus tá ról lárnach aige ina ndul chun cinn foghlama. Breathnaíonn an scoláire ar ghnéithe den teanga a fheidhmíonn mar spreagadh le haghaidh tuilleadh foghlama agus téann sé i ngleic leo. Tagann siad chun tuiscint a fháil ar na héagsúlachtaí agus na forluí idir a dteanga féin agus teanga phobal na teanga. Cuidíonn an fhorbairt teanga seo, agus feasacht idirchultúrtha, lena meas ar phobail teanga na hAraibise a dhoimhniú.

Chun éagsúlacht teanga na bpobal ina labhraítear an Araibis a léiriú, beidh an scoláire nochtadh do réimse éagsúlachtaí fóineolaíochta, foclóireachta agus gramadaí atá ann laistigh den teanga Araibis. Is éard atá i gceist leis an gcumarsáid ná idirbheartaíocht brí, agus mar sin d'fhéadfadh sé go n-úsáidfí ceann amháin nó níos mó de na héagsúlachtaí iomadúla den Araibis atá in úsáid go coitianta, fiú má tá sé difriúil le hidirghabhálaí/ cainteoir, agus go n-úsáidtear idirghabháil de réir mar is gá.

Leanúnachas agus dul chun cinn

Tógann Araibis na hArdteistiméireachta ar an eolas, na scileanna, na luachanna agus na meonta a eascraíonn as oideachas luath-óige na bhfoghlaimoirí go dtí curaclam na sraithe sóisearaí.

Déanann formhór na ndaltaí staidéar ar an nGaeilge agus ar an mBéarla sa chéim iarbhunscoile dá gcuid oideachais. Chomh maith leis sin, tugtar deis do gach dalta sa tsraith shóisearach an tríú teanga nó an teanga ina dhiaidh sin a fhoghlaim. Tugann sonraíochtaí teanga na sraithe sóisearaí na scileanna agus na straitéisí don scoláire chun tacú le foghlaim bhreise teanga, lena n-áirítear teangacha breise ar féidir leo a úsáid chun críocha fiúntacha. Cuirtear ar chumas an scoláire machnamh a dhéanamh ar a aistear foghlama teanga, a sprioctheanga a chur i gcomparáid le teangacha eile a bhfuil aithne acu orthu, agus machnamh a dhéanamh ar a bhféiniúlachtaí cultúrtha féin agus ar a bhféiniúlachtaí cultúrtha eile agus a bheith níos feasaí fúthu.

Príomhinniúlachtaí sa tsraith shinsearach

Cuidíonn an tsraith shinsearach le daltaí a bheith níos rannpháirtí, níos saibhrithe agus níos inniúla, de réir mar a fhorbraíonn siad a gcuid eolais, scileanna, luachanna agus meonta ar bhealach comhtháite.

Fíor 1: Comhpháirteanna na bpríomhinniúlachtaí agus an tionchar inmhianaithe atá acu

Scáth-théarma is ea na príomhinniúlachtaí⁴ a thagraíonn don eolas, scileanna, luachanna agus meonta a fhorbraíonn daltaí le linn na sraithe sinsearaí.

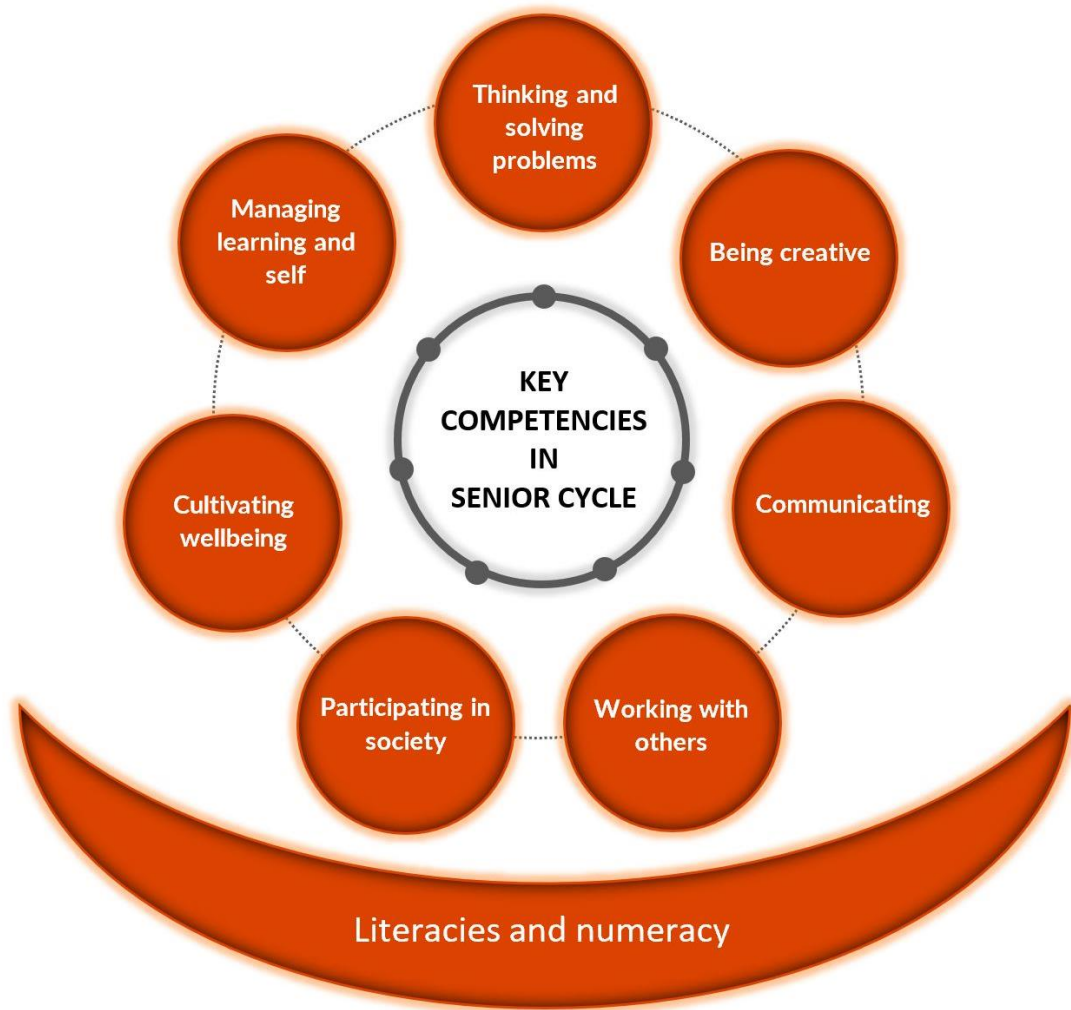
Forbraíonn an scoláire príomhinniúlachtaí laistigh agus trasna an churaclaim le linn na sraithe sinsearaí. Tá a gcuid foghlama níos doimhne nuair is féidir leo leas a bhaint as a gcuid eolais, scileanna, luachanna agus meonta, agus iad a chomhtháthú agus a chur i bhfeidhm ar thascanna, comhthéacsanna, cásanna agus imeachtaí éagsúla. Na hinniúlachtaí:

⁴ Uaireanta tugtar cumais, nó cumais orthu seo freisin.

- nasctha agus cumasc le chéile
- le feiceáil agus tábhachtach ar fud an churaclaim
- cabhrú le daltaí agus le múinteoirí naisc bhríocha a dhéanamh idir réimsí éagsúla foghlama agus thar réimsí éagsúla foghlama
- feabhas a chur ar fhoghlaim iomlán an scoláire.

Cuireann forbairt literacies agus uimhearthacht na mac léinn le forbairt inniúlachtaí agus vice-versa. Tacaítear le príomhinniúlachtaí sna cásanna seo a leanas:

- tá literacies na mac léinn forbartha go maith, i.e., nuair is féidir leo brí agus brí a léamh, a fheiceáil, a scríobh, a labhairt, a éisteacht, a léirmhíniú agus a idirghabháil i réimse comhthéacsanna
- tá uimhearthacht na mac léinn forbartha go maith, i.e., nuair is féidir leo uimhreacha, sonraí agus siombailí a thuiscint go fóinteach agus iad a léirmhíniú agus a úsáid go héifeachtach
- Baineann an scoláire úsáid mhaith as uirlisí éagsúla, teicneolaíochtaí san áireamh, chun tacú lena gcuid foghlama.

Fíor 2: Príomhinniúlachtaí sa tSraith Shínsearach, le tacaíocht ó litearthachtaí agus uimhearthacht.

Is féidir le príomhinniúlachtaí an chumhacht a thabhairt d'aoisigh óga páirt bhríoch a ghlacadh ina scoileanna, ina dteaghlaigh, ina bpobail agus ina sochaí. De réir mar a aibíonn scoláirí, is féidir leis na príomhinniúlachtaí seo oibriú le chéile chun cabhrú le daltaí tascanna níos casta agus níos éagsúla a láimhseáil agus freagairt dóibh, de réir mar is cuí dá riachtanais agus dá gcumas. Tagann siad ar an eolas faoi cad atá le déanamh agus conas é a dhéanamh, go mbeadh a fhios acu cathain a ghníomhóidh siad agus cathain nach ngníomhóidh siad. Is fearr is féidir le mic léinn a bhfuil a bpríomhinniúlachtaí dea-fhorbartha tuiscint agus foghlaim a thuiscint; déileáil le deiseanna agus fadhbanna sóisialta agus freagairt dóibh; an t-aistriú a dhéanamh ón scoil go dtí breisoideachas, aosach agus ardoideachas, printíseachtaí, cúrsaí oiliúna agus/nó saol na hoibre; agus glacadh le saol an duine fhásta.

Cuireann na príomhinniúlachtaí leis an bhfoghlaim thábhachtach ón luath-óige, ón mbunscoil agus ón tsraith shóisearach. Tagann siad ar an saol trí na heispéiris foghlama agus na

hoideolaíochtaí a roghnaíonn múinteoirí agus trí fhreagraí na ndaltaí orthu. Is féidir agus ba cheart cabhrú le mic léinn a bpríomhinniúlachtaí a fhorbairt is cuma cén bealach a leanann siad tríd an tsraith shinsearach nó cad iad na hábhair agus na modúil a roghnaíonn siad agus beag beann ar a gcúlra, a gcúinsí nó a dtaithí san am atá thart nó san am i láthair. Mar chuid den teagasc, den fhoghlaim agus den mheasúnú, ba cheart go mbeadh go leor deiseanna acu a bpríomhinniúlachtaí a fheiceáil. Is é is dóichí go mbainfear amach acmhainneacht chlaochlaitheach na bpríomhinniúlachtaí nuair a dhéanann múinteoirí agus scoláirí anailís agus plé ar na hinniúlachtaí atá á bhforbairt acu agus nuair a thugann múinteoirí deiseanna do dhaltaí naisc bhríocha a dhéanamh idir a n-ábhair agus a modúil éagsúla.

Is féidir na hinniúlachtaí seo a fhorbairt in LC Araibis ar bhealaí éagsúla. Téann an scoláire i ngleic le bunchoincheapa agus bunphróisis na foghlama teanga trí rannpháirtíocht i réimse gníomhaíochtaí foghlama agus cumarsáide ina dtagann siad ar na príomhinniúlachtaí ar bhealach comhtháite.

Smaointeoireacht chriticiúil agus fadhbanna a réiteach

In Araibis na hArdteistiméireachta, próiseálann an scoláire eolas trí réimse leathan téacsanna a iniúchadh, a thuiscint agus a chruthú, trí dhul i ngleic go criticiúil le foinsí éagsúla chun a n-iontaofacht agus a n-oiriúnacht a chinneadh chun críocha éagsúla. Tugann Araibis na hArdteistiméireachta go leor deiseanna do dhaltaí a gcuid smaointe féin a chur in iúl, a straitéisí cruthaitheachta agus foghlama teanga féin a fhorbairt agus machnamh a dhéanamh orthu. Scrúdaíonn siad patrúin teanga agus déanann siad naisc idir an Araibis agus teangacha eile a bhfuil aithne acu orthu chun tuiscint níos doimhne a chothú ar an araibis agus ar an gcaoi a n-oibríonn teangacha i gcoitinne.

Cumarsáid; A bheith cruthaitheach

In Araibis na hArdteistiméireachta, beidh go leor deiseanna ag an scoláire, ón tús, dul i mbun cumarsáide bríoch ar fud réimse meán, lena n-áirítear téacs labhartha, téacsanna clóite, na meáin chraolta, amhairc agus na meáin dhigiteacha. Ní mór don scoláire a fhiosracht, a shamhlaíocht agus a chruthaitheacht a úsáid chun cumarsáid bharántúil, bhríoch agus éifeachtach a dhéanamh trí úsáid a bhaint as an Araibis ar fud na modhanna cumarsáide trí úsáid a bhaint as réimse leathan meán.

Ag obair le daoine eile

Cuireann foghlaim teangacha ar chumas an scoláire comhoibriú chun spriocanna comhroinnte a bhaint amach, a dteanga a chur in oiriúint don chomhthéacs agus don lucht féachana, léirthuisicint a léiriú ar dhaoine a bhfuil tuairimí, cultúir agus bealaí éagsúla acu chun eolas

agus mothúcháin a chur in iúl, agus a ról i ngrúpaí dinimiciúla agus éagsúla a thuiscint agus a mheas. Forbraítear scileanna cumarsáide de réir mar a bhíonn an scoláire ag comhoibriú agus de réir mar a théann siad i mbun comhráite agus plé, ag éisteacht go haireach agus go criticiúil agus ag spreagadh eolais, tuairimí, smaointe agus mothúchán.

Páirt a ghlacadh sa tsochaí

Trí theanga eile a fhoghlaim, cuirtear go leor deiseanna ar fáil do dhaltaí páirt bhríoch a ghlacadh sa scoil, sa teaghlach, i bpobail agus sa tsochaí, ag leibhéal áitiúil, náisiúnta agus domhanda, go pearsanta agus ar líne. Trí fhorbairt a dhéanamh ar a gcumas teanga san Araibis, is féidir le cainteoirí an domhan a fheiceáil trí lionsa na gcainteoirí Araibise, rud a ligeann do dhaltaí a gcuid smaointe agus áit féin a fhorbairt agus a chur in iúl sa tsochaí. Is féidir le mic léinn oibriú le daoine eile chun cur le todhchaí inbhuanaithe do chách agus cur go heiticiúil agus go dearfach leis an tsochaí i gcoitinne.

Folláine a chothú

San Ardteistiméireacht, saothraíonn daltaí Araibise a bhfolláine trína bhféiniúlacht phearsanta féin a fhorbairt agus a chur in iúl agus trí níos mó a fhoghlaim faoi fhéiniúlachtaí daoine eile de réir mar a chruthaíonn siad a dtéacsanna féin agus a théann i ngleic le saothar a chéile. Is féidir le seomra ranga Araibis na hArdteistiméireachta a bheith ina thimpeallacht chomhoibríoch agus chumarsáideach, ag tacú le daltaí a bheith báúil agus atruach i leith féin agus daoine eile. Is gníomhaíocht shásúil agus dhúshlánach í teanga a fhoghlaim. De réir mar a thógann an scoláire a bpunann teanga féin, tógann siad teacht aniar agus muinín, agus de réir mar a fhoghlaimíonn siad chun aghaidh a thabhairt ar dhúshlán agus foghlaim óna gcuid botún le bheith ina gcainteoirí líofa, uathrialacha Araibise.

Foghlaim agus féinmheasúnú a bhainistiú

In Araibis na hArdteistiméireachta, tógann an scoláire ar a chuid eolais agus tuisceana ar fhoghlaim teangacha agus cruthaíonn sé dearcthaí dearfacha i leith na foghlama i gcoitinne. Forbraíonn siad luachanna agus meonta a thacaíonn lena gcuid foghlama de réir mar a leagann siad spriocanna síos, déanann siad machnamh ar a gcuid foghlama, agus úsáideann siad agus leathnaíonn siad a straitéisí chun an teanga a fhoghlaim agus a úsáid. Tógann an scoláire punann teanga thar dhá bhliain, rud a ligeann dóibh roghanna a dhéanamh faoi na téacsanna a roghnaíonn siad a chruthú agus machnamh a dhéanamh orthu, de réir mar a dhéanann siad meastóireacht ar a gcuid foghlama féin. Trína bpunann a thógáil, forbraíonn siad tuiscint ar a gcuid oibre féin agus ar obair eile.

Teagasc agus foghlaim

Cuireann Araibis na hArdteistiméireachta go leor deiseanna ar fáil do mhúinteoirí freagairt do láidreachtaí, riachtanais agus spéiseanna gach dalta. Le linn a gcuid ama sa tsraith shinsearach, spreagtar an scoláire chun an t-eolas, na scileanna, na meonta agus na luachanna a fhorbairt a chuirfidh ar a gcumas a bheith ina bhfoghlaiméoir níos neamhspleáiche agus tiomantas ar feadh an tsaoil a fhorbairt chun feabhas a chur ar a bhfoghlaim teanga.

Tugann an tsonraíocht seo solúbthacht do dhaltaí agus do mhúinteoirí úsáid a bhaint as raon cur chuige agus straitéisí foghlama agus teagaisc atá oiriúnach agus ábhartha do na comhthéacsanna éagsúla ina n-úsáideann siad an teanga.

Athraíonn na mic léinn ó thaobh méid agus cineál na tacaíochta a theastaíonn uathu chun go n-éireoidh leo. Beidh leibhéil éilimh in aon ghníomhaíocht foghlama difriúil de réir mar a thugann an scoláire smaointe agus leibhéil éagsúla tuisceana dó. Cuireann úsáid straitéisí ar nós an leibhéil scileanna atá ag teastáil a choigeartú, méid agus nádúr na dtacaíochtaí múinteoirí a athrú, agus luas agus seicheamh na foghlama a athrú uileghabhálacht. Trí chritéir mheasúnaithe a chruthú, faoi threoir na dtuairisceoirí cáilíochta thíos, is féidir tacú tuilleadh leis an uileghabhálacht.

Ba cheart an idirnasacht idir ár dteanga, ár sochaí agus ár gcaidreamh idirphearsanta a neadú i bhfoghlaim agus i dteagasc sa seomra ranga trína spreagtar múinteoirí chun aird a tharraingt ar nádúr sóisialta na teanga.

Tugtar breac-chuntas sa chuid thíos ar na cuir chuige foghlama agus teagaisc atá leabaithe i snáitheanna comhtháite na sonraíochta.

An turas foghlama teanga

Is féidir breathnú ar fhoghlaim agus sealbhú na hAraibise mar thuras foghlama teanga. Is é fócas na mac léinn ar an turas seo a bheith ina n-úsáideoirí teanga cumasacha, neamhspleácha agus féinrialaitheacha. Cuid thábhachtach den turas is ea foghlaim agus sealbhú teanga roimh ré. Cé go mb'fhéidir nár fhoghlaim siad Araibis roimhe seo, tá ról an-tábhachtach ag na scileanna a d'fhorbair na mic léinn chun a gcéad teanga(cha) agus a dteangacha ina dhiaidh sin a shealbhú agus a fhorbairt i sealbhú agus i bhforbairt na hAraibise. D'fhorbair siad eolas, scileanna agus straitéisí foghlama teanga atá inaistrithe thar theangacha éagsúla, rud a chuireann ar a gcumas naisc a dhéanamh idir gnéithe de thaithí teanga agus eispéiris laethúla.

Laistigh den chur chuige atá dírithe ar ghníomhaíocht i leith foghlaim teanga, teagasc agus foghlaim tá sé dírithe ar thascanna agus ar ghníomhaíochtaí cumarsáide. De réir mar a thosaíonn an scoláire ag foghlaim na hAraibise, tarraingíonn na gníomhaíochtaí seo ar theanga na hidirghníomhaíochta laethúla, lena n-áirítear topaicí aithnidiúla ó thaithí saoil na mac léinn féin, áit ar féidir leo a gcuid eolais roimh ré a aistriú go dtí an teanga nua atá á foghlaim acu. De réir mar a fhorbraíonn an scoláire a gcumas teanga, déanann siad nascleanúint ar thopaicí, imeachtaí agus eispéiris nithiúla chomh maith le topaicí spéise pearsanta nach mbeadh an oiread sin taithí ag gach mac léinn orthu. Tá ról lárnach ag leasanna aonair an scoláire i bhforbairt a inniúlachta teanga ag an gcéim seo den fhoghlaim. De réir mar a éiríonn siad níos mó agus níos neamhspleáiche ó thaobh na teanga de, tá siad in ann tascanna agus gníomhaíochtaí níos casta a dhéanamh a bhaineann le topaicí nach bhfuil an oiread sin taithí acu orthu, agus teanga atá ag éirí níos casta de réir a chéile.

Is í an fhéinfheasacht an uirlis is éifeachtaí is féidir le foghlaimeoirí teanga a úsáid chun dul chun cinn a dhéanamh. Le cabhair agus aiseolas ó mhúinteoirí agus trí mhachnamh a dhéanamh ar a dturas foghlama teanga, glacann an scoláire na céimeanna is gá chun inniúlacht teanga a fhorbairt. Comhoibríonn daltaí agus múinteoirí ar an ngné seo d'fhoghlaim teanga ar feadh an tsaoil. Soláthraíonn úsáid idirghníomhach, cumarsáideach na hAraibise ag an dá pháirtí an t-ionchur atá riachtanach d'fhorbairt teanga. Tá saineolas ag múinteoirí ar an teanga agus tá eolas agus scileanna speisialta ar leith acu a bhaineann le múineadh agus measúnú teanga chun an fhoghlaim a éascú. Nuair a bhíonn dúshlán agus deacrachtaí ag daltaí, cuireann múinteoirí treoir, spreagadh, cabhair, aiseolas agus tacaíocht ar fáil ionas gur féidir leo dul chun cinn a dhéanamh. Tá tábhacht ar leith ag baint leis an aschur don scoláire ar an turas seo, mar aon le timpeallacht foghlama atá saibhir ó thaobh na teanga de agus deiseanna úsáide agus idirghníomhaíochta sa teanga.

Chun tacú leis an timpeallacht shaibhir teanga seo, tá sé inmhianaithe go spreagfaí agus go scafall an scoláire chun dul i ngleic le téacsanna barántúla. Tugtar breac-chuntas ar ról agus úsáidí téacsanna sa chéad chuid eile.

Tá ról le himirt ag comhscoláirí, ag an timpeallacht foghlama agus ag an bpobal freisin. Trí leas a bhaint as deiseanna chun cumarsáid a dhéanamh le comhscoláirí in obair ghrúpa, obair bheirte agus gníomhaíochtaí comhoibritheacha eile agus trí thascanna a dhéanamh tríd an Araibis, is féidir leis an scoláire idirghníomhú tríd an Araibis agus scileanna cumarsáide a fhorbairt, éisteacht lena chéile agus machnamh a dhéanamh ar a gcuid oibre féin agus ar obair daoine eile.

Trí thascanna agus gníomhaíochtaí teanga fiúntacha éagsúla a dhéanamh, cuirfear ar chumas an scoláire a bheith i gceannas ar a chuid foghlama féin, iad a spreagadh chun spriocanna a leagan síos, pleananna gníomhaíochta a fhorbairt, agus aiseolas measúnaithe a fháil, freagairt dó agus machnamh a dhéanamh air. Chomh maith le straitéisí teagaisc éagsúla, tacóidh straitéisí measúnaithe éagsúla leis an bhfoghlaim agus soláthróidh siad faisnéis is féidir a úsáid mar aiseolas. Ar an mbealach seo is féidir gníomhaíochtaí foghlama agus teagaisc a dheardh agus/nó a sheachadadh ar bhealaí is fearr a oireann do dhaltaí aonair agus dá scileanna teanga. Trí thascanna cuí, fíorshaoil agus tarraingteacha a leagan síos, trí cheisteanna ardoird a chur agus trí aiseolas a thabhairt a chuireann gníomhaireacht na mac léinn chun cinn, tacóidh an measúnú leis an bhfoghlaim chomh maith le gnóthachtáil a ghabháil.

Is uirlis eile í an bhreathnóireacht a úsáideann na daltaí chun dul chun cinn a dhéanamh. Cruthaítear fiosracht agus fonn foghlama, agus éiríonn na daltaí féinfheasach. Tríd an bhfeasacht sin, aithníonn siad an difríocht idir leibhéal a gcóras teanga féin (idirtheangaigh) agus leaganacha agus samplaí níos saibhre, níos cruinne agus níos nádúrtha den teanga a tháirgeann daoine eile. Tuigeann siad cén fáth a ndéanann siad botúin agus glacann siad freagracht as na botúin sin a cheartú, teanga níos saibhre, níos cruinne agus níos nádúrtha a tháirgeadh iad féin.

Mar a thuairiscítear thíos, is féidir leis an scoláire a phunann teanga a úsáid chun cur síos rialta a dhéanamh ar an méid a thugann siad faoi deara faoin teanga, chun machnamh a dhéanamh ar a ndul chun cinn agus ar na cultúir agus na pobail a bhaineann leis an teanga Araibis. D'fhéadfaidís cur síos a dhéanamh freisin ar na céimeanna a chaithfidh siad a ghlacadh chun dul chun cinn a dhéanamh mar mhac léinn agus mar úsáideoir teanga. Ní mór go mbeadh na gnéithe sin mar bhonn agus taca lena ndul chun cinn leanúnach sa teanga.

Ról agus úsáidí téacsanna i bhfoghlaim na hAraibise

Bunphrionsabal den tsonraíocht seo is ea nádúr comhtháite fhorbairt scileanna teanga agus iniúchadh téacsanna (téacsanna liteartha agus téacsanna neamhliteartha araon). Leathnaíonn an scoláire a scileanna tuisceana, a scileanna anailíseacha agus a scileanna foghlama ginearálta agus téacsanna á n-iniúchadh aige agus, agus é sin á dhéanamh aige, úsáideann sé a scileanna agus a n-inniúlachtaí teanga go léir thar na ceithre mhodh cumarsáide.

Baintear úsáid as téacsanna Araibise liteartha agus neamhliteartha chun tacú le forbairt chomhtháite scileanna agus inniúlachtaí an scoláire. Is féidir cur síos a dhéanamh ar gach táirge a bhaineann le húsáid teanga—ó bhéal, scríofa, amhairc nó ilmhódach—mar théacsanna.

Príomhthéarmaí a bhaineann le húsáid téacsanna in Araibis na hArdteistiméireachta

Téacs barántúil	téacs liteartha nó neamhliteartha a cruthaíodh chun cuspóir pearsanta nó sóisialta éigin a chomhlíonadh, cuspóir cumarsáideach dáiríre, sa phobal teanga inar táirgeadh é.
Seánra	an téarma a úsáidtear chun an cineál téacs a léiriú, cibé acu ó bhéal nó i scríbhinn. Bíonn cuspóirí agus patrúin eagraíochtúla ar leith ag seánraí ag brath ar a gcuspóir agus ar a lucht féachana, chomh maith le clár teanga chuí.
Téacs liteartha	téacs cruthaitheach a léiríonn staid nó cúinsí an duine aonair, insint, dán, amhrán nó dráma a eascraíonn as mothúcháin, taithí saoil agus cuimhní cinn duine. Tugtar léargas don scoláire ar chultúr a phobail teanga féin agus ar chultúr chultúir eile trí dhul i ngleic le téacsanna liteartha.
Téacs ilmhodúil	Comhcheanglaíonn sé teanga le córais chumarsáide eile, mar shampla téacs clóite, amharciómhána, fuaim, agus an focal labhartha.
Téacs neamhliteartha	téacs a chruthaítear chun eolas nó faisnéis a roinnt. D'fhéadfadh gnéithe liteartha a bheith le feiceáil i dtéacs neamhliteartha.
Téacs ó bhéal	cineál cumarsáide a labhraítear nó a tharchuirtear le briathar béil.

Tábla 1: Príomhthéarmaí a bhaineann le húsáid téacsanna in Araibis na hArdteistiméireachta

Baintear úsáid as téacsanna Araibise liteartha agus neamhliteartha chun tacú le forbairt chomhtháite scileanna agus inniúlachtaí an scoláire. Is foinse luachmhar agus tábhachtach teanga don scoláire é réimse saibhir agus leathan de théacsanna dá leithéid. Forbraíonn siad feasacht ar na meáin/ comhthéacsanna éagsúla inar féidir an Araibis a úsáid trí dhul i ngleic le téacsanna agus iad a chruthú a fhreastalaíonn ar chuspóirí éagsúla. Ligeann sé seo don scoláire a fheasacht teanga agus a bhfeasacht mar fhoghlaimoir teanga a fhorbairt, rud a chuireann ar a gcumas a gcumas teanga agus a gcumas cruthaitheach a léiriú thar réimse seánraí san Araibis.

Tá tábhacht ar leith ag baint le litríocht na hAraibise sa tsonraíocht seo agus tá sí lárnach i bpróiseas sealbhaithe agus foghlama teanga an scoláire. Tá tábhacht leis an litríocht ó thaobh fhoghlaim agus comhthéacsú na teanga de. Is acmhainn thábhachtach í a thugann léargas do dhaltaí ar ghnéithe de chultúir a bhaineann leis an Araibis. Is acmhainn thábhachtach í an litríocht freisin d'fhorbairt phearsanta agus d'fhorbairt na féiniúlachta cultúrtha.

In Araibis na hArdteistiméireachta, beidh an scoláire nochta do réimse téacsanna barántúla ó bhéal, scríofa agus ilmhódacha liteartha agus neamhliteartha Araibise i seánraí agus i

bhformáidí éagsúla. Baineann sé seo le téacsanna ficsin agus neamhficsin araon, lena n-áirítear, mar shampla, ailt irise agus nuachtáin, fógraí, fógraí, grafaicí faisnéise, chomh maith le dánta, gearrscéalta, úrscéalta simplí, scannáin, cláir theilifíse, cláir faisnéise, srl. Roghnóidh na daltaí agus a múinteoirí na téacsanna seo.

Scileanna agus inniúlachtaí

Is acmhainn foghlama í litríocht na hAraibise:

- Tógann sé stór focal agus saibhreas cainte na ndaltaí.
- soláthraíonn sé samplaí de chruinneas teanga agus de thréithe gramadaí i gcomhthéacs na teanga beo
- cuireann sé ar chumas na mac léinn tabhairt faoin léitheoireacht neamhspleách.
- cabhraíonn sé le daltaí scileanna anailíseacha agus smaointeoireacht neamhspleách a fhorbairt.

Cultúr agus oidhreacht phobail labhartha na hAraibise

Tugann litríocht na hAraibise léargas agus tuiscint don scoláire:

- isteach i gcultúr, i stair agus in oidhreacht phobail labhartha na hAraibise san am atá thart agus sa lá atá inniu ann
- maidir le gnéithe d'oidhreacht chultúrtha agus pholaitiúil phobail labhartha na hAraibise
- ar an Araibis féin mar mheán cruthaitheach agus mar theanga bheo phobail
- ar an gcomhshaol agus ar oidhreacht chultúrtha áitiúil, náisiúnta agus idirnáisiúnta.

Forbairt phearsanta agus ionbhá

Cothaíonn léamh na litríochta samhlaíocht agus féintuiscint ar bhealaí éagsúla. Tá sé:

- cuireann sé spreagadh meabhrach agus samhlaíoch ar fáil do dhaltaí.
- spreagann sé cruthaitheacht agus smaointeoireacht úrscéalta sna mic léinn.
- cothaíonn sé forbairt an chine dhaonna i scoláirí agus spreagann sé comhbhá agus íogaireacht mhothúcháinach.
- Tugann sé dúshlán do mhic léinn agus meallann sé iad chun tuiscint a fháil ar léargais freasúracha agus dul níos faide ná teorainneacha a dtaithí féin.
- Cothaíonn sé tuiscint ar áilleacht na litríochta féin agus ar phléisiúir na léitheoireachta.

Fíor 3: Achoimre ar ról agus úsáid téacsanna sa phróiseas foghlama

Punann teanga

Thar dhá bhliain na hArdteistiméireachta forbraíonn Araibis gach dalta punann teanga. Díríonn an phunann teanga ar thuras teanga an scoláire, ar phróiseas agus ar dhul chun cinn a n-eispéiris foghlama teanga. Cuireann sé an mac léinn i gcroílár na foghlama, an teagaisc agus an mheasúnaithe agus éascaíonn sé foghlaim fhéinrialaitheach.

Is é cuspóir na punainne teanga spás a chruthú inar féidir leis an scoláire taifead agus machnamh a dhéanamh ar a gcumas teanga atá ag dul i méid. Tugann sé deis dóibh spriocanna foghlama pearsanta a leagan síos thar na ceithre mhodh cumarsáide (fáiltiú, idirghníomhaíocht, táirgeadh agus idirghabháil) agus a n-inniúlacht ilteangach agus ilchultúrtha a fhorbairt trí bheith níos feasaí orthu féin mar mhic léinn agus mar úsáideoirí teanga.

Trí úsáid a bhaint as an bpunann teanga, tacaítear le measúnú múnlaithreach leanúnach sa seomra ranga teanga agus éascaíonn sé don scoláire a gcuid éachtaí foghlama teanga a léiriú. Tá féinmheasúnú bunúsach don phunann teanga agus spreagtar an scoláire chun spriocanna a leagan síos dá gcuid foghlama agus monatóireacht a dhéanamh ar a ndul chun cinn féin trí mhachnamh luachmhar. Chomh maith le haiseolas ó mhúinteoirí, spreagfar daltaí chun féinmheasúnú agus piarmheasúnú a dhéanamh ar a gcuid oibre. Déanfaidh sé seo tuilleadh forbartha ar a neamhspleáchas mar fhoghlaiméoirí agus mar úsáideoirí teanga.

Beidh réimse leathan míreanna sa phunann teanga, amhail téacsanna scríofa, tionscadail, ábhair chlosamhairc, logaí foghlama, machnamh an scoláire agus spriocanna foghlama. Aithnítear sa chomhthéacs seo gur féidir téacsanna cruthaithe an mhic léinn a chur i láthair i bhformáidí éagsúla—lámhscríofa, ilmhodúil, agus mar sin de.

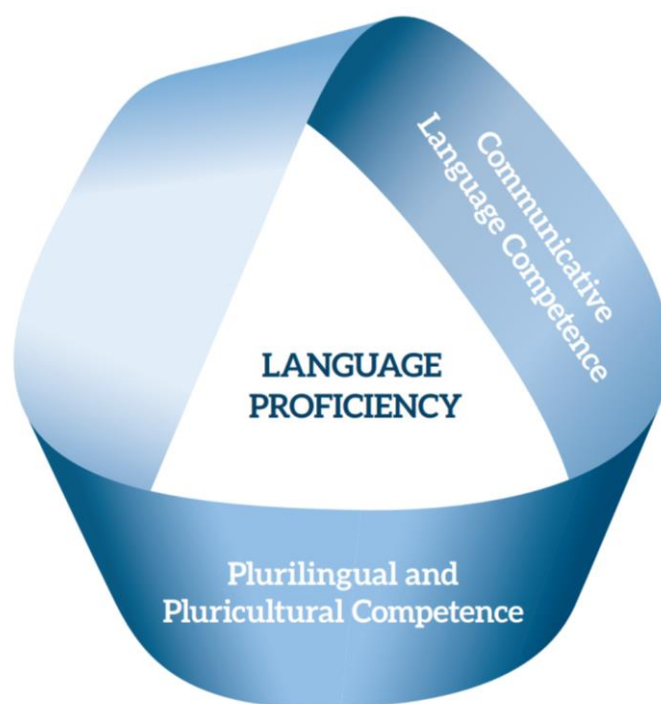
Trí úsáid a bhaint as an bpunann mar mhodh doiciméadaithe agus machnaimh ar a gcuid foghlama, cabhrófar leis an scoláire feacht a fhorbairt ar an bpróiseas foghlama teanga, straitéisí foghlama teanga a fhorbairt agus a bheith níos neamhspleáiche ina bhfoghlaim teanga.

Mar atá leagtha amach sa chuid measúnaithe den tsonraíocht seo, rachaidh an scoláire i mbun comhrá faoina phunann teanga le linn an scrúdaithe cainte. Is spreagadh é an cúram teanga don chomhrá agus don phlé. Mar sin féin, ní dhéanfar measúnú ar an bpunann féin chun críocha deimhniúcháin.

Snáitheanna staidéir agus torthaí foghlama

Cuirtear sonraíocht Araibise na hArdteistiméireachta i láthair in dhá shnáithe idirghaolmhara agus idirspleácha. Ba chóir go mbeadh na torthaí foghlama sa tsonraíocht seo indéanta do gach dalta a roghnaíonn staidéar a dhéanamh ar Araibis na hArdteistiméireachta. Cuireann siad próisis foghlama, teagasc agus measúnaithe chun cinn a fhorbraíonn eolas agus tuiscint na ndaltaí. Cuireann siad ar chumas an scoláire, trí eispéiris foghlama teanga éagsúla, freagairt, anailís, meastóireacht agus léiriú a dhéanamh ar a gcuid inniúlachtaí de réir mar a théann siad ar aghaidh.

Is iad na snáitheanna sa tsonraíocht ná inniúlacht chumarsáide teanga agus inniúlacht ilteangach agus ilchultúrtha. Forbraíonn an scoláire a chumas cumarsáide teanga trí úsáid teanga mhachnamhach atá, ar a seal, bunaithe ar inniúlacht ilteangach agus ilchultúrtha.

Fíor 4: Nádúr comhtháite agus idirspleách na snáitheanna laistigh den tsonraíocht seo

Leagtar amach struchtúr na snáitheanna chun tacú le múinteoirí pleanáil don fhoghlaim, don teagasc agus don mheasúnú agus níor cheart iad a mheas ina n-aonar. Aithníonn múinteoirí conairí tríd an tsonraíocht a fhreagraíonn d'fhoghlaim roimh ré an scoláire. Fágann sin go bhfuil tuiscint níos doimhne acu ar a gcuid scileanna teanga agus go gcuirtear i bhfeidhm iad i gcásanna atá ag éirí níos casta suas go dtí go mbíonn siad níos cumasaí agus níos muiníní ó thaobh úsáideoirí teanga de.

Agus na snáitheanna agus na torthaí foghlama don tsonraíocht seo á ndearadh, tugadh aird ar leith ar na coincheapa agus na smaointe seo a leanas:

- Tá teangacha idirghaolmhar agus idirnasctha, go háirithe ar leibhéal an duine aonair.
- Tugann gach mac léinn stór teanga uathúil agus éagsúil lena n-eispéireas foghlama teanga.
- Ní choinnítear teangacha ná cultúir in urranna meabhracha ar leith.
- Cuireann an t-eolas agus an taithí ar fad ar theangacha le hinniúlacht chumarsáide a fhorbairt.
- Is féidir bacainní idir teangacha a shárú sa chumarsáid agus is féidir teangacha éagsúla a úsáid chun teachtaireachtaí a chur in iúl sa chás céanna.⁵

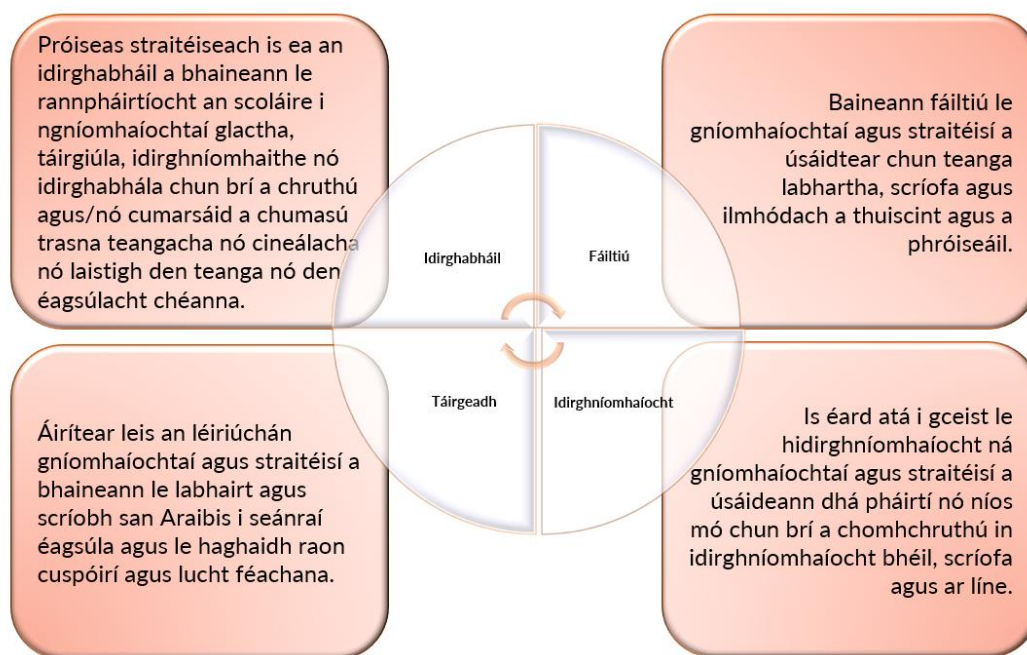
Tá sonraíocht Araibise na hArdteistiméireachta deartha ar feadh 180 uair an chloig ar a laghad d'am teagmhála ranga. Tá forbhreathnú ar gach snáithe ar fáil thíos, agus tábla ina dhiaidh sin. Tá torthaí foghlama sa cholún ar dheis a dhéanann cur síos ar an eolas, na scileanna, na luachanna agus na meonta ba chóir go mbeadh an scoláire in ann a léiriú tar éis tréimhse foghlama. Tugtar breac-chuntas sa cholún ar chlé ar réimsí ar leith a fhoghlaimíonn an scoláire fúthu. Tógtha le chéile, soláthraíonn siad seo soiléireacht agus comhleanúnachas leis na codanna eile den tsonraíocht.

Cé go bhfuil na torthaí foghlama uimhrithe, tá sé seo éasca le haithint agus ní chiallaíonn sé ordlathas cur chuige. Níl na snáitheanna féin uimhrithe toisc go n-aithnítear, chun inniúlacht teanga a shealbhú, go gcaithfidh duine inniúlacht chumarsáide agus inniúlacht ilteangach agus ilchultúrtha a fhorbairt ar bhealach comhtháite.

⁵ Imleabhar Compánach CEFR, Comhairle na hEorpa, 2018, lch.

Snáithe 1: Inniúlacht Chumarsáideach Teanga

Tá úsáid na teanga lárnach i bhforbairt na hinniúlachta teanga trí chéile. Eagraítear na torthaí foghlama sa snáithe seo faoi na ceithre mhodh cumarsáide a shaináithnítear in Imleabhar Compánach CEFR⁶, ina leagtar béim ar nádúr idirghníomhach úsáid agus cumarsáid teanga, ina ndéantar brí a chomhthógáil le haghaidh réimse leathan cuspóirí.

Fíor 5: Léiriú ar na ceithre mhodh cumarsáide

Cuireann rannpháirtíocht ghníomhach leis na torthaí foghlama sa snáithe seo ar chumas an scoláire cumarsáid éifeachtach a dhéanamh san Araibis chun críocha fiúntacha agus inniúlacht fhoriomlán teanga a fhorbairt.

Cuimsíonn an snáithe seo inniúlachtaí teanga, sochtheangeolaíochta agus pragmatacha. Mar a léiríodh níos luaithe, eagraítear torthaí foghlama sa snáithe seo trí na ceithre mhodh cumarsáide (fáiltiú, idirghníomhaíocht, táirgeadh agus idirghabháil). Sa snáithe seo, glacfaidh an scoláire páirt ghníomhach i dtascanna agus i ngníomhaíochtaí chun a gcumas cumarsáid éifeachtach a dhéanamh i réimse leathan cásanna/comhthéacsanna/cásanna a fhorbairt.

⁶ Cefr, Comhairle na hEorpa, 2001.

Snáithe 1 Torthaí foghlama

Torthaí foghlama don ghné Fáiltithe

FÁILTÍÚ	
Foghlaimíonn daltaí faoi	Ba chóir go mbeadh mic léinn in ann
<ul style="list-style-type: none">• iniúchadh a dhéanamh ar réimse leathan téacsanna ar réimse leathan ábhar a bhaineann leis an saol laethúil chomh maith le hábhair ar díol spéise dóibh iad chun a dtuiscint ar theanga na hAraibise a dhoimhniú agus ag an am céanna a bhfeasacht agus a meas ar na cultúir a bhaineann leis an Araibis a mhéadú.• úsáid a bhaint as an eolas méadaitheach atá acu ar mhíreanna agus struchtúir foclóireachta agus na straitéisí agus na próisis tuisceana is gá a fhorbairt chun faisnéis a bhainistiú.	CLC1. idirghníomhaíochtaí sa seomra ranga a leanúint, lena n-áirítear obair bheirte agus ghrúpa, cur i láthair agus treoracha mionsonraithe.
	CLC2. dul i ngleic le réimse téacsanna barántúla ó bhéal, scríofa agus ilmhódacha liteartha agus neamhliteartha i seánraí agus formáidí éagsúla le haghaidh pléisiúir, taighde nó comparáide.
	CLC3. faisnéis shonrach a aithint agus a bhailiú ó réimse téacsanna liteartha agus neamhliteartha ó bhéal, scríofa agus ilmhódacha chun críche ar leith.
	CLC04. réimse leathan foclóireachta a thuiscint ag leibhéal na bhfocal agus na nathanna aonair, chomh maith le nathanna cainte agus collocations i gcomhthéacs.
	CLC5. faisnéis fhíorasach, príomhlíne na hargóna, dearcthaí éagsúla, agus conclúidí a aithint i réimse téacsanna liteartha agus neamhliteartha ó bhéal, scríofa agus ilmhodúil.
	CLC6. príomhphointí téacsanna liteartha agus neamhliteartha ó bhéal, scríofa agus ilmhódacha a thuiscint, mar shampla feasacháin nuachta, fógraí, fógraí, insintí agus idirghníomhaíochtaí eile a chuirtear in iúl i réimse clár agus éagsúlachtaí san Araibis.
	CLC7. cur síos ar áiteanna, imeachtaí, eispéiris phearsanta, mothúcháin agus dearcthaí a chuirtear in iúl sa ghnáthchaint a thuiscint.

IDIRGHNÍOMHAÍOCHT

Foghlaimíonn daltaí faoi	Ba chóir go mbeadh mic léinn in ann
<ul style="list-style-type: none"> • Araibis a úsáid chun idirghníomhú le daoine eile chun críche cumarsáide barántúla in idirghníomhaíochtaí duine le duine agus ar líne. 	<p>CLC8. idirghníomhú le daoine eile ó bhéal agus i bhformáid scríofa chun pleananna a dhéanamh, fadhbanna a réiteach, nuacht shimplí agus faisnéis a mhalartú ar thopaicí a bhfuil cur amach acu orthu agus a bhfuil spéis phearsanta nó reatha acu.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • idirghníomhaíochtaí scríofa agus labhartha a bhainistiú a bhfuil castacht mhéadaitheach ag baint leo trí thascanna agus gníomhaíochtaí cumarsáide rialta. 	<p>CLC9. dul i dteagmháil le daoine eile i bplé agus i ndíospóireacht ar thopaicí a bhfuil cur amach acu orthu agus a bhfuil spéis phearsanta nó reatha acu.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • a n-inniúlacht sa teanga Araibis a fhorbairt chomh maith lena stór iomlán ilteangach agus feasacht idirchultúrtha lena n-áirítear straitéisí cumarsáide agus tuisceana chun brí a chaibidlíú. 	<p>CLC10. déileáil le formhór na n-idirbheart is dócha a thiocfaidh chun cinn agus earraí agus seirbhísí á bhfáil acu.</p> <p>CLC11. cumarsáid a chumadh agus freagairt dóibh i réimse formáidí scríofa</p>
<ul style="list-style-type: none"> • foghlaim chun cumarsáid a dhéanamh ar réimse leathan topaicí nithiúla agus teibí ar díol spéise iad agus/nó a bhfuil ábharthacht láithreach ag baint leo agus i raon comhthéacsanna sóisialta, lena n-áirítear suíomhanna eolacha, neamhfhoirmiúla agus foirmiúla. 	<p>CLC12. cuntais a thabhairt ar imeachtaí, eispéiris agus gníomhaíochtaí sóisialta agus pearsanta, agus freagairt go mion réasúnta i bhfíor-am in idirghníomhaíochtaí duine le duine agus ar líne.</p> <p>CLC13. réimse nathanna cainte, frásaí agus nathanna cainte oiriúnacha a úsáid chun comhráite simplí duine le duine a thionscnamh, a chothabháil agus a dhúnadh, mar shampla treoracha a thabhairt, sonraí agus/nó soiléirithe a iarraidh de réir mar is cuí.</p> <p>CLC14. raon straitéisí a úsáid chun cabhrú le plé a dhíriú, mar shampla trí achoimre a dhéanamh ar an bpríomhphointe, tuairisciú ar ais, freagairt don mhéid a dúradh, cuireadh a thabhairt do dhaoine eile cur leis.</p>

Torthaí foghlama don ghné den Táirgeadh

TÁIRGEADH	
Foghlaimíonn daltaí faoi	Ba chóir go mbeadh mic léinn in ann
<ul style="list-style-type: none"> téacsanna labhartha, scríofa agus ilmhódacha atá ag éirí níos casta a chruthú san Araibis ar réimse leathan topaicí a bhaineann leis an saol laethúil, chomh maith le hábhair ar díol spéise dóibh iad laistigh de réimsí pearsanta, poiblí agus oideachais úsáide teanga ar mhaithe le cumarsáid agus taitneamh. a n-inniúlacht teanga san Araibis a leathnú agus a bhfeasacht agus a meas ar na cultúir a bhaineann leis an Araibis a fhorbairt ag an am céanna. 	CLC15. a dteachtaireacht a chur in iúl go soiléir go leor le go dtuigfí í le fuaimniú, tuiniú, strus agus rithim atá soiléir go ginearálta.
	CLC16. patrúin, struchtúir agus straitéisí teanga a úsáid chun cumarsáid a dhéanamh le cruinneas réasúnta i gcomhthéacsanna aithnidiúla.
	CLC17. téacs leanúnach agus comhleanúnach a tháirgeadh trí úsáid a bhaint as litriú, poncaíocht, agus raon gléasanna teanga mar is cuí chun eilimintí simplí a nascadh.
	CLC18. tuairimí, mothúcháin agus eispéiris a chur in iúl, i scríbhinn agus ó bhéal, ar ábhair a bhaineann leis an saol laethúil agus nathanna simplí a úsáid chun dearcthaí, pleananna agus/nó gníomhartha a dhlísteaí.
	CLC19. réimse téacsanna cruthaitheacha a fhorbairt ar ábhair a bhfuil spéis phearsanta acu i bhformáidí béil, scríofa agus ilmhódacha, mar shampla, amhráin, dánta, drámaíocht, scéalta.

Torthaí foghlama don ghné idirghabhála

IDIRGHABHÁIL	
Foghlaimíonn daltaí faoi	Ba chóir go mbeadh mic léinn in ann
<ul style="list-style-type: none"> a gcuid smaointe agus smaointe a fhorbairt, a chur in iúl agus a roinnt, tuiscint agus cumarsáid le daoine eile a éascú. comhoibriú chun smaointe agus tuairimí éagsúla a roinnt, faisnéis a mhíniú, agus oibriú le chéile chun sprioc a bhaint amach. ciall a bhaint as, ateangaireacht, míniú, achoimriú, agus parafrásáil chun brí a thógáil nó a chur in iúl, ag baint úsáide as an teanga chéanna uaireanta, ag úsáid teangacha eile atá ar eolas acu uaireanta. 	CLC20. na príomhphointí a bhaineann le téacsanna soiléire, dea-struchtúrtha liteartha agus neamhliteartha a chur in iúl, i scríbhinn agus ó bhéal, ar ábhair a bhfuil cur amach acu orthu agus ar spéis phearsanta nó reatha iad.
	CLC21. comhoibriú i dtascanna praiticiúla simplí, ag fiafraí cad a cheapann daoine eile, moltaí a dhéanamh agus freagraí a thuiscint, athrá nó athchóiriú a iarraidh, de réir mar is gá.
	CLC22. príomhphointe an méid a chloistear/a léitear a chur in iúl i gcásanna intuartha, laethúla, ag tabhairt cuireadh do dhaoine eile rudaí a mhíniú, tuiscint agus/nó comhaontú nó easaontas a léiriú.
	CLC23. tacú le cultúr cumarsáide comhroinnte trí dhaoine a thabhairt isteach agus faisnéis a mhalartú faoi thosaíochtaí, ag aithint cathain a tharlaíonn deacrachtaí agus frásaí simplí a úsáid chun comhréiteach agus comhaontú a lorg.
	CLC24. freagairt do théacsanna cruthaitheacha barántúla ó bhéal, scríofa, agus ilmhódacha liteartha agus neamhliteartha ar bhealaí éagsúla, mar shampla, trí imeachtaí a bhaineann le heispéiris phearsanta, trí thábhacht na n-imeachtaí a mhíniú, naisc a dhéanamh eatarthu agus cur síos a dhéanamh ar charachtair agus ar a gcaidrimh.
	CLC22. príomhphointí smaointe agus fadhbanna a mhíniú, achoimre a dhéanamh ar fhaisnéis fhíorasach lena n-áirítear sonraí, buntáistí agus míbhuntáistí a aithint, agus freagra pearsanta a thabhairt trí théacsanna scríofa agus ilmhódacha i gcomhthéacsanna aithnidiúla.

Snáithe 2: An tSraith d'Inniúlacht Ilteangach agus Ilchultúrtha

Forbraíonn agus trí úsáid na hAraibise inniúlacht ilteangach agus pluricultural. Mar a leagtar amach in CEFR:

Tagraíonn inniúlacht ilteangach agus ilchultúrtha don chumas teangacha a úsáid chun críocha cumarsáide agus páirt a ghlacadh in idirghníomhú idirchultúrtha, áit a bhfuil inniúlacht ag duine, a bhreathnaítear air mar ghníomhaire sóisialta, ar chéimeanna éagsúla, i roinnt teangacha agus taithí ar chultúir éagsúla... Ní hamháin go bhfuil na cultúir éagsúla (náisiúnta, réigiúnach, sóisialta), a bhfuil rochtain faighte ag foghlaimeoir orthu, ann taobh le taobh ach déantar comparáid eatarthu, codarsnacht eatarthu agus idirghníomhaíonn siad go gníomhach chun inniúlacht shaibhrithe, chomhtháite chultúrtha a tháirgeadh ⁷

Eagraítear na torthaí foghlama sa snáithe seo mar seo a leanas:

- Inniúlacht ilteangach
- Inniúlacht pluricultural.

Tá rannpháirtíocht ghníomhach leis na torthaí foghlama seo lánach chun tacú le hinniúlacht fhoriomlán teanga a fhorbairt.

Sa snáithe seo, forbróidh an scoláire a n-inniúlacht ilteangach agus ilchultúrtha. Cuireann an t-ilteangachas luach ar éagsúlacht teanga agus chultúrtha na mac léinn. Níl eolas an scoláire ar theangacha agus ar chultúir éagsúla ar fáil; idirghníomhaíonn an t-eolas agus an taithí ar fad ar theangacha agus ar chultúir agus cuireann siad le hinniúlacht chumarsáide a fhorbairt.

Leagann an t-ilteangachas béim ar an ngá atá ann go dtarraingeodh daltaí ar a gcuid acmhainní agus taithí teanga agus cultúrtha ar fad chun páirt níos iomláine a ghlacadh i gcomhthéacsanna sóisialta agus oideachais⁸. Cabhraíonn sé seo leo comhthuiscint a bhaint amach, rochtain a fháil ar eolas agus, ar an gcaoi sin, a stór teanga agus cultúrtha a fhorbairt tuilleadh. Ní hamháin go bhfuil sé mar aidhm acu 'máistreacht' a bhaint amach i dteanga amháin, dhá theanga nó trí theanga, gach ceann acu ina n-aonar, ach 'reacaireacht theangeolaíoch a fhorbairt, ina bhfuil áit ag gach cumas teanga'⁹. Is éard atá i gceist le tuiscint ilteangach, mar shampla, ná úsáid a bhaint as eolas gabhlánach duine i dteanga amháin chun brí téacsanna i dteanga eile a bhaint de.

⁷ Comhairle na hEorpa, 2001, lch.

⁸ Imleabhar Compánach CEFR, Comhairle na hEorpa, 2018, lch.

⁹ Comhairle na hEorpa 2011, Roinn 1.3, lch.

Sa snáithe seo, forbróidh an scoláire a n-inniúlacht ilteangach agus ilchultúrtha. Cuireann an t-ilteangachas luach ar éagsúlacht teanga agus chultúrtha na mac léinn. Níl eolas an scoláire ar theangacha agus ar chultúir éagsúla ar fáil; idirghníomhaíonn an t-eolas agus an taithí ar fad ar theangacha agus ar chultúir agus cuireann siad le hinniúlacht chumarsáide a fhorbairt.

Leagann an t-ilteangachas béim ar an ngá atá ann go dtarraingeodh daltaí ar a gcuid acmhainní agus taithí teanga agus cultúrtha ar fad chun páirt níos iomláine a ghlacadh i gcomhthéacsanna sóisialta agus oideachais¹⁰. Cabhraíonn sé seo leo comhthuiscint a bhaint amach, rochtain a fháil ar eolas agus, ar an gcaoi sin, a stór teanga agus cultúrtha a fhorbairt tuilleadh. Ní hamháin go bhfuil sé mar aidhm acu 'máistreacht' a bhaint amach i dteanga amháin, dhá theanga nó trí theanga, gach ceann acu ina n-aonar, ach 'reacaireacht theangeolaíoch a fhorbairt, ina bhfuil áit ag gach cumas teanga'¹¹. Is éard atá i gceist le tuiscint ilteangach, mar shampla, ná úsáid a bhaint as eolas gabhlánach duine i dteanga amháin chun brí téacsanna i dteanga eile a bhaint de.

Déanann an pluriculturalism cur síos ar úsáid inniúlachtaí ilchultúrtha i gcás cumarsáideach nuair a thagann inniúlachtaí seachas inniúlachtaí teanga i bhfeidhm¹². Na cultúir éagsúla a bhfuil teacht ag mac léinn orthu, ní bhíonn siad taobh le taobh; níl siad urrannaithe ó thaobh meabhrach de. Déantar iad a chur i gcomparáid, a chodarsnacht, agus idirghníomhú go gníomhach chun cur ar chumas an scoláire cumarsáid níos éifeachtaí a dhéanamh, mar shampla, ag cur san áireamh difríochtaí in iompar (lena n-áirítear gothaí, toin agus dearcthaí), ag plé róginearálaithe agus steiréitíopaí.¹³

¹⁰ Imleabhar Compánach CEFR, Comhairle na hEorpa, 2018, lch.

¹¹ Comhairle na hEorpa 2011, Roinn 1.3, lch.

¹² Ibid, lch 53.

¹³ Ibid, lch 158.

Snáithe 2 Torthaí foghlama

Torthaí Foghlama don ghné den Inniúlacht Ilteangach

INNIÚLACHT ILTEANGACH	
Foghlaimíonn daltaí faoi	Ba chóir go mbeadh mic léinn in ann
<ul style="list-style-type: none"> • an Araibis a thuiscint agus a úsáid mar aonán teangeolaíoch ar leith lena gnéithe teangeolaíocha ar leith féin, mar shampla eilimintí lexical, gramadaí agus fóineolaíochta. • ag cur lena bhfeasacht ar chosúlachtaí agus ar dhifríochtaí idir an Araibis agus teangacha eile atá ar eolas acu. • gréasán a thógáil de na teangacha agus na héagsúlachtaí go léir atá á bhfoghlaim acu chomh maith le straitéisí foghlama agus cumarsáide teanga chun a stór ilteangach a fhorbairt. • smaoineamh soiléir a fhorbairt ar oiriúnacht teanga i gcomhthéacsanna áirithe le lucht féachana ar leith. • neamhspleáchas na bhfoghlaimoirí a fhorbairt trí fhoghlaim chun tionscnaimh a ghlacadh agus machnamh a dhéanamh ar a n-úsáid teanga. 	<p>PPC1. ciall a bhaint as focail neamhchoitianta trí chomhchodanna an fhocail a bhreithniú, ar nós fréamhacha focal agus eilimintí foclóireachta, chomh maith le comhthéacs níos leithne téacs béil, scríofa agus ilmhódach.</p>
	<p>PPC2. acmhainní teanga (m.sh., foclóir, teasáras, gramadach agus acmhainní ar líne) a úsáid go neamhspleách chun cabhrú lena bhforbairt teanga.</p>
	<p>PPC3. réimse patrúin agus struchtúr teangeolaíochta a aithint agus a úsáid (mar shampla córas briathartha, comhréir) agus a mbrí a thuiscint i gcomhthéacs.</p>
	<p>PPC4. straitéisí cumarsáide agus cúitimh a chur i bhfeidhm nuair a lagaítear cumarsáid (mar shampla trí chur síos a dhéanamh ar rud éigin cosúil leis, comhchiallaigh, gothaí, traslanguaging a úsáid) agus ar an gcaoi sin míthuiscintí a sheachaint.</p>
	<p>PPC5. straitéisí foghlama teanga a fhorbairt tuilleadh chun an Araibis a thabhairt chun cuimhne, a thuiscint agus a úsáid chun críche cumarsáide ó bhéal agus i scríbhinn.</p>
	<p>PPC6. leas cruthaitheach a bhaint as a stór ilteangach i dteangacha agus i gcanúintí éagsúla chun cumarsáid a dhéanamh le daoine eile i gcásanna gan choinne nó chun ciall a bhaint as téacsanna.</p>
	<p>PPC7. cosúlachtaí agus difríochtaí a aithint sa chaoi a gcuirtear coincheapa in iúl agus a thugtear i dteangacha agus i gcanúintí éagsúla.</p>
	<p>PPC8. patrúin theangeolaíocha agus nathanna foclóireachta a chur i gcomparáid agus a chodarsnacht sna teangacha atá ar eolas acu chun tacú lena dtuiscint ar théacsanna béil, scríofa agus ilmhódacha.</p>
	<p>PPC9. machnamh a dhéanamh ar an bpróiseas foghlama teanga, ag baint úsáide as aiseolas chun feabhas a chur air.</p>

Torthaí Foghlama don ghné den Inniúlacht Chultúrtha

INNIÚLACHT PLURICULTURAL

Foghlaimíonn daltaí faoi	Ba chóir go mbeadh mic léinn in ann
<ul style="list-style-type: none"> • cur lena n-eolas agus lena bhfeasacht ar chleachtais agus ar noirm a bhaineann lena gcultúir féin agus le cultúir eile. • an t-eolas atá acu ar chultúir na bpobal a bhaineann leis an Araibis a dhoimhniú. • bheith feasach ar úsáid oiriúnach coinbhinsiún atá oiriúnach ó thaobh cultúir de agus íogair dóibh. • íogaireacht a léiriú i leith difríochtaí, ullmhacht chun soiléiriú a thairiscint agus a iarraidh chun rioscaí míthuiscintí a mhaolú. • dul i ngleic le réimse leathan téacsanna, meastóireacht chriticiúil ar fhoinsí, plé agus tascanna ranga. 	<p>PPC10. cultúr an phobail a iniúchadh agus meas a bheith aige air trí réimse meán.</p>
	<p>PPC11. taighde agus plé a dhéanamh ar réimse gnéithe de thír/thíortha, de phobail agus de chultúir a bhaineann leis an araibis, mar shampla gnéithe geografacha, imeachtaí suntasacha stairiúla, fíricí, daoine cáiliúla, agus áiteanna.</p>
	<p>PPC12. taighde a dhéanamh ar ghnéithe den oidhreacht chultúrtha éagsúil, mar shampla ealaín, béaloideas, ceol, traidisiúin, na healaíona, agus reiligiúin.</p>
	<p>PPC13. léirmhíniú a dhéanamh ar ghnéithe de chultúir agus de phobail a bhaineann leis an teanga Araibise sa ghnáthshaol, coinbhinsiúin shóisialta, caidreamh idirphearsanta agus luachanna agus creidimh atá ag athrú trí rannpháirtíocht le raon téacsanna béil, scríofa agus ilmhódacha.</p>
	<p>PPC14. feasacht ar nósanna, creidimh agus dearcthaí daoine i gcultúir agus i bpobail a bhaineann leis an Araibis a fhorbairt agus a léiriú.</p>
	<p>PPC15. gnéithe de na cultúir agus na pobail a bhaineann leis an teanga Araibis a mhíniú do dhaoine a bhfuil cúlraí cultúrtha éagsúla acu, ag baint úsáide as réimse formáidí agus meán ábhartha.</p>
	<p>PPC16. feasacht a léiriú ar choinbhinsiúin shóisialta chúí bhriathartha agus neamhbhriathartha agus iad ag idirghníomhú le daoine eile agus iad ag idirghníomhú le daoine eile.</p>
	<p>PPC17. machnamh a dhéanamh ar chosúlachtaí agus ar dhifríochtaí idir cultúir a bhaineann leis an teanga Araibis agus cultúir eile, agus mothúcháin agus tuairimí éagsúla an domhain ag daoine eile á n-aithint go measúil.</p>
	<p>PPC18. tacú le cumarsáid agus le hidirghníomhú ar fud cultúr trí shuim, comhbhá, comhaontú agus tuiscint a léiriú.</p>

Measúnú

Is éard atá i gceist le measúnú sa tsraith shinsearach ná faisnéis faoi phróisis agus torthaí na foghlama a bhailiú, a léirmhíniú, a úsáid agus a thuairisciú. Bíonn foirmeacha éagsúla ann agus úsáidtear é chun críocha éagsúla. Baintear úsáid as chun an bealach cuí a chinneadh do dhaltaí trí churaclam difreáilte, chun sainréimsí láidreachta nó deacrachta a aithint do dhaltá ar leith agus chun gnóthachtáil a thástáil agus a dheimhniú. Tacaíonn an measúnú leis an bhfoghlaim agus feabhsaíonn sé í trí chabhrú le daltaí agus le múinteoirí na chéad chéimeanna eile sa phróiseas teagaisc agus foghlama a aithint.

Chomh maith le straitéisí teagaisc éagsúla, tacóidh straitéisí measúnaithe éagsúla le foghlaim an scoláire agus cuirfidh siad eolas ar fáil do mhúinteoirí agus do scoláirí ar féidir iad a úsáid mar aiseolas ionas gur féidir gníomhaíochtaí teagaisc agus foghlama a mhodhnú ar na bealaí is fearr a oireann do dhaltá aonair. Trí thascanna cuí agus tarraingteacha a leagan síos, ceisteanna a chur, agus aiseolas a thabhairt a chuireann neamhspleáchas foghlaimeora chun cinn, tacóidh an measúnú leis an bhfoghlaim agus cuirfidh sé dul chun cinn chun cinn, tacóidh sé le forbairt príomhinniúlachtaí an scoláire agus tabharfar achoimre ar ghnóthachtáil.

Measúnú le haghaidh deimhniúcháin

Tá an measúnú le haghaidh deimhniúcháin bunaithe ar réasúnaíocht, aidhmeanna agus torthaí foghlama na sonraíochta seo. Tá trí chomhpháirt mheasúnaithe ann: scrúdú scríofa agus dhá chomhpháirt/comhpháirteanna measúnaithe breise ina bhfuil scrúdú cluastuisceana agus béil. Beidh an scrúdú scríofa agus an chomhpháirt bhreise mheasúnaithe, an scrúdú cluastuisceana, ag an ardleibhéal agus ag an ngnáthleibhéal. Sa chomhpháirt mheasúnaithe bhreise, an scrúdú cainte, beidh na tascanna comónta don ardleibhéal agus don ngnáthleibhéal. Déanfaidh Coimisiún na Scrúduithe Stáit (CSS) gach comhpháirt a shocrú agus a scrúdú.

Sa scrúdú scríofa, déanfar Araibis na hArdteistiméireachta a mheas ag dhá leibhéal, Ardleibhéal agus Gnáthleibhéal (Tábla 2). Éileoidh ceisteanna scrúdaithe ar dhaltá foghlaim atá oiriúnach do gach leibhéal a léiriú. Bainfear difreáil ag an bpointe measúnaithe amach freisin tríd an ábhar spreagtha a úsáidtear, agus trí mhéid na tacaíochta struchtúrtha a chuirtear ar fáil do dhaltá scrúdaithe ag leibhéal éagsúla. Léireoidh gach comhpháirt den mheasúnú nádúr comhtháite na snáitheanna a leagtar amach sa tsonraíocht seo. Tá príomhinniúlachtaí na sraithe sinsearaí (Figiúr 2) leabaithe i dtorthaí foghlama na sonraíochta seo agus déanfar measúnú orthu i gcomhthéacs na dtorthaí foghlama.

Comhpháirt mheasúnaithe	Gnáthleibhéal	Ardleibhéal
Scrúdú cainte	25%	30%
Scrúdú cluastuisceana	30%	25%
Scrúdú scríofa	30% Léitheoireacht	25% Léitheoireacht
	15% Scríbhneoireacht	20% Scríbhneoireacht

Tábla 2: Forléargas ar an measúnú le haghaidh deimhniúcháin

Tá an t-uailú éagsúil a chuirtear i bhfeidhm ar gach comhpháirt thar an ngnáthleibhéal agus ar an ardleibhéal bunaithe ar an tuiscint go gcuireann forbairt scileanna gabhdacha níos mó ná forbairt scileanna táirgiúla le linn phróiseas na foghlama teanga. Dá bhrí sin, leithdháiltear ualú níos mó ar thascanna gabhdacha ar an ngnáthleibhéal agus ar thascanna táirgiúla agus idirghníomhacha ar an leibhéal níos airde.

Comhpháirt mheasúnaithe bhreise: Scrúdú cainte

Déanfaidh an scrúdú cainte measúnú ar inniúlacht labhartha de réir na dtorthaí foghlama sa tsonraíocht seo. Agus é sin á dhéanamh, déanfar measúnú ar raon torthaí foghlama ar fud an dá shnáithe.

Díreoidh an scrúdú cainte, i bpáirt, ar phunann teanga an dalta¹⁴. Le linn an scrúdaithe cainte beidh an cúram teanga ina spreagadh don chomhrá agus don phlé. Mar sin féin, ní dhéanfar measúnú ar inneachar na punainne féin chun críocha deimhniúcháin.

Déanfaidh an scrúdú cainte measúnú ar chumas an scoláire tabhairt faoi roinnt tascanna fáiltithe, idirghníomhaíochta, táirgthe agus idirghabhála, ag baint úsáide as Araibis go cuí agus go héifeachtach chun brí a chaibidlíú, i gcomhréir le torthaí foghlama na sonraíochta agus leis na critéir mheasúnaithe atá leagtha amach thíos.

Sa scrúdú cainte, díritear ar chumas cainte agus ar an teachtaireacht a chur in iúl go soiléir. Le linn an scrúdaithe cainte cuirfear ceisteanna i láthair in Araibis an Chaighdeáin Nua-Aimseartha. Is féidir le mic léinn scileanna agus straitéisí ilteangachais agus idirghabhála a úsáid chun ceisteanna a fhreagairt, lena n-áirítear úsáid éigin a bhaint as an Araibis Chanúnach, chun cabhrú leis an gcumarsáid.

¹⁴ Féach leathanach 30 chun tuilleadh eolais a fháil faoin bPunann Teanga.

Tuairisceoirí cáilíochta don scrúdú cainte

Baineann na tuairisceoirí thíos leis an bhfoghlaim a dhéanann daltaí sa Bhéaltriail.

	Daltaí ag léiriú leibhéal ard gnóthachtála	Daltaí ag léiriú leibhéal measartha gnóthachtála	Daltaí ag léiriú leibhéal íseal gnóthachtála
Tasc a chur i gcrích	an teachtaireacht a chur in iúl go hiomlán agus go soiléir le hardleibhéal feasachta ar an gclár atá oiriúnach don sprioclucht féachana.	an teachtaireacht a chur in iúl go soiléir go leor le go dtuigfí í, rud a léiríonn feasacht mhaith ar an gclár atá oiriúnach don sprioclucht féachana.	an teachtaireacht a chur in iúl go soiléir le feasacht theoranta ar an gclár atá oiriúnach don sprioclucht féachana.
Idirghníomhaíocht	is féidir tús a chur le hidirghníomhaíochtaí le muinín i gcomhráite neamhscríofa i réimse leathan cásanna agus topaicí aithnidiúla.	is féidir tús a chur le hidirghníomhaíochtaí, iad a chothabháil agus deireadh a chur leo trí úsáid a bhaint as frásaí simplí díreacha i gcomhráite neamhscríofa i gcásanna agus i dtopaicí aithnidiúla, ar choinníoll go dtacaíonn an t-idirghabhálaí leo.	Is féidir tús a chur, a chothabháil, agus deireadh a chur le hidirghníomhaíochtaí le muinín agus éifeachtacht teoranta i gcomhráite neamhscríofa agus faoi chásanna agus topaicí an-eolach, le comhoibriú ón idirghabhálaí.
Raon	réimse leordhóthanach teanga a bheith acu chun cur síos soiléir a thabhairt agus tuairimí a chur in iúl ar fhormhór na dtopaicí ginearálta, ag baint úsáide as roinnt foirmeacha abairte níos casta chun é sin a dhéanamh. Is féidir seicheamh ceangailte, líneach pointí a dhéanamh.	dóthain teanga a bheith acu le fáil, le dóthain stór focal chun iad féin a chur in iúl le roinnt leisce ar ábhair ar nós teaghlaigh, caitheamh aimsire agus spéiseanna, obair, taisteal, agus imeachtaí reatha. Is féidir eilimintí níos giorra a nascadh le seichimh nasctha.	patrúin bhunúsacha abairte a úsáid le frásaí de ghlanmheabhair, grúpaí de chúpla focal/comhartha agus foirmí chun faisnéis theoranta a chur in iúl i ngnáthchúrsaí simplí. Is féidir nascóirí simplí mar 'agus', 'ach', 'toisc' a úsáid.
Cruinneas agus líofacht	is féidir a choinneáil ag dul go tuisceanach, gan ach cúpla sosanna, leisce, agus cuardach a dhéanamh ar nathanna cainte agus earráidí an-beag a chruthaíonn míthuiscint. Féincheartú nuair is cuí.	is féidir iad féin a thuiscint, le sosanna, go háirithe i stráicí níos faide. Tá nathanna a úsáidtear go minic i gcásanna intuartha réasúnta cruinn.	abairtí an-ghearr agus simplí a úsáid le go leor sosanna, leisce, leasuithe. Úsáideann sé roinnt struchtúr i gceart ach déanann sé botúin bhunúsacha.
Inniúlacht ilteangach agus ilchultúrtha	leibhéal arda feasachta agus tuisceana a léiriú ar chultúir a bhaineann leis an Araibis, atá oiriúnach don tasc agus dá gcéim foghlama.	leibhéal leordhóthanacha feasachta agus tuisceana a léiriú ar chultúir a bhaineann leis an Araibis, atá oiriúnach don tasc agus dá gcéim foghlama.	fíorbheagán feasachta nó tuisceana a léiriú ar chultúir a bhaineann leis an Araibis, a oireann don tasc agus dá gcéim foghlama.

Tábla 3: Tuairisceoirí cáilíochta don scrúdú cainte

Compháirt mheasúnaithe bhreise: Scrúdú cluastuisceana

Déanfaidh an scrúdú cluastuisceana measúnú ar scileanna cluastuisceana de réir na dtorthaí foghlama sa tsonraíocht seo. Agus é sin á dhéanamh, déanfar measúnú ar raon torthaí foghlama ar fud an dá shnáithe.

Déanfaidh an scrúdú cluastuisceana measúnú ar chumas an scoláire tabhairt faoi thascanna éagsúla fáiltithe, idirghníomhaíochta, táirgthe agus idirghabhála atá comhsheasmhach le torthaí foghlama na sonraíochta agus leis na critéir mheasúnaithe atá leagtha amach thíos.

Le linn an scrúdaithe cluastuisceana, rachaidh na mic léinn i ngleic le hábhar spreagtha labhartha a léiríonn fíorúsáid na hAraibise i réimse comhthéacsanna fíorshaoil. Beidh na hábhair a chuirfear i láthair in Araibis an Chaighdeáin Nua-Aimseartha ionas go mbeidh teacht ag réimse éagsúil cainteoirí Araibise orthu ó thaobh na teanga de.

Tuairisceoirí cáilíochta do scrúdú cluastuisceana

Baineann na tuairisceoirí thíos leis an bhfoghlaim a bhain na daltaí amach sa scrúdú Cluastuisceana.

	Daltaí ag léiriú leibhéal ard gnóthachtála	Daltaí ag léiriú leibhéal measartha gnóthachtála	Daltaí ag léiriú leibhéal íseal gnóthachtála
Tuiscint	tuiscint a fháil ar na príomhphointí cainte níos giorra agus níos leithne ar thopaicí aithnidiúla, ar thopaicí spéise pearsanta agus ar chúrsaí reatha i gcomhthéacsanna éagsúla agus gan ach gá ó am go chéile le tacaíochtaí breise.	is féidir leo caint níos giorra agus níos leithne a thuiscint ar thopaicí aithnidiúla, ar ábhair spéise phearsanta agus ar chúrsaí reatha, ar choinníoll go bhfuil an seachadadh mall agus soiléir.	is féidir leo comhráite, tuairiscí agus díospóireachtaí gearra agus simplí a thuiscint, nuair a chuirtear na topaicí ar fáil, bíonn tacaíochtaí acu (amhairc, gothaí, caint níos moille).
Idirghabháil	is féidir ábhar téacsanna simplí faisnéise a athsheachadadh ag baint úsáide as a gcuid focal féin.	eolas ábhartha a chur ar fáil i dtéacsanna gearra simplí, ag úsáid a gcuid focal féin.	is féidir an pointe a dhéantar i dteachtaireachtaí gearra, soiléire, simplí, teoracha, fógraí, a athsheachadadh, ar choinníoll go gcuirtear in iúl go mall iad.
Inniúlacht ilteangach agus ilchultúrtha	is féidir leo feasacht an-mhaith a léiriú ar choinbhinsiúin chultúrtha a bhaineann leis an Araibis.	is féidir leo feasacht mhaith a léiriú ar choinbhinsiúin chultúrtha a bhaineann leis an Araibis.	is féidir leo feasacht theoranta a léiriú ar choinbhinsiúin chultúrtha a bhaineann leis an Araibis.

Tábla 4: Tuairisceoirí cáilíochta le haghaidh scrúdú cluastuisceana

Scrúdú scríofa

Beidh réimse cineálacha ceisteanna sa scrúdú scríofa a dhéanfaidh measúnú, a bheidh oiriúnach do gach leibhéal:

cumas an scoláire dul i ngleic le hábhar spreagtha scríofa agus ilmhódach a chuirtear i láthair in Araibis an Chaighdeáin Nua-Aimseartha chun réimse tascanna fáiltithe, idirghníomhaíochta, táirgthe agus idirghabhála a chur i gcrích atá comhsheasmhach le snáitheanna agus torthaí foghlama na sonraíochta

cumas an scoláire cumarsáid éifeachtach chruinn a dhéanamh in Araibis an Chaighdeáin Nua-Aimseartha, ag léiriú feasachta ar thionchar an lucht féachana agus ag clárú ar úsáid chuí teanga

eolas agus feasacht an scoláire ar ghnéithe de phobail nó de chultúir a bhaineann leis an Araibis.

Cuirfear na hábhair spreagtha a úsáidtear sa scrúdú scríofa i láthair in Araibis an Chaighdeáin Nua-Aimseartha. Freagróidh na mic léinn in Araibis an Chaighdeáin Nua-Aimseartha trí úsáid a bhaint as

scileanna agus straitéisí chun cabhrú le cumarsáid.

Socruithe réasúnta

Éilíonn an tsonraíocht Araibise Ardteistiméireachta seo go rachadh daltaí i ngleic le nádúr an ábhair ar bhonn leanúnach i rith an chúrsa. Ina theannta sin, tá dhá ghné bhreise i gceist leis an measúnú, na scrúduithe béil agus cluastuisceana arb ionann iad agus 55% de na marcanna iomlána a bronnadh. Sa chomhthéacs sin, tá an scéim um *Chóiríocht Réasúnta*, atá á feidhmiú ag Coimisiún na Scrúduithe Stáit (SEC), deartha chun cabhrú le hiarrthóirí san Ardteistiméireacht a bhfuil deacrachtaí fisiciúla/leighis/céadfacha agus/nó foghlama ar leith acu.

Tá socruithe réasúnta ceaptha chun deireadh a chur, a mhéid is féidir, leis an tionchar a bhíonn ag míchumas ar fheidhmíocht mic léinn, ionas gur féidir leis nó léi a leibhéal gnóthachtála a léiriú i scrúdú—níl siad ceaptha chun easpa gnóthachtála a d'fhéadfadh eascairt as míchumas a chúiteamh.

Grádú na hArdteistiméireachta

Déanfar scrúdú Araibise na hArdteistiméireachta a ghrádú le scála grádaithe 8 bpointe ag an nGnáthleibhéal agus ag an Ardleibhéal araon. Grád 1 atá sa ghrád is airde, grád 8 atá sa ghrád is ísle. Roinneann na seacht ngrád is airde, 1-7, raon na marcanna 100% go 30% i seacht mbanda grád comhionann, gach ceann acu 10% ar leithead, agus bronntar grád 8 ar

mharcanna céatadáin níos lú ná 30%. Déantar idirdhealú idir na gráid ag an Ardleibhéal agus ag an nGnáthleibhéal tríd an ngrád a réimniú le H nó O faoi seach, ag tabhairt H1-H8 ag an Ardleibhéal, agus O1-O8 ag an nGnáthleibhéal.

Grád	% marcanna
H1 / O1	90 - 100
H2 / O2	80 < 90
H3 / O3	70 < 80
H4 / O4	60 < 70
H5 / O5	50 < 60
H6/O6	40 < 50
H7 / O7	30 < 40
H8 / O8	< 30

Tábla 5: Scála grádaithe na hArdeistiméireachta

Aguisín 1 Gluais

Tá sé mar aidhm ag an ngluais seo coincheapa agus téarmaí a úsáidtear sa tsonraíocht seo a shoiléiriú.

Dírthe ar ghníomhaíocht: Amharcann an cur chuige seo ar dhaltaí mar ghníomhairí sóisialta agus mar rannpháirtithe gníomhacha ina gcuid foghlama féin. Tugann sé le tuiscint go n-úsáideann mic léinn an Araibis agus iad i mbun tascanna cuspóireacha, comhoibríocha.

Cluastuiscint: I ngníomhaíochtaí fáiltithe cluastuisceana, faigheann agus próiseálann an t-úsáideoir teanga ionchur labhartha a tháirgeann cainteoir amháin nó níos mó¹⁵.

Téacsanna barántúla: Téacs liteartha nó neamhliteartha a cruthaíodh chun cuspóir pearsanta nó sóisialta éigin a chomhlíonadh, cuspóir cumarsáideach dáiríre, sa phobal teanga inar táirgeadh é.

CEFR: Comhchreat Tagartha na hEorpa um Theangacha, a d'fhoilsigh Comhairle na hEorpa in 2001. Is creat tagartha é seo a chuireann uirlisí, treoirlínte agus acmhainní ar fáil chun curaclaim teanga, téacsleabhair agus uirlisí agus cláir mheasúnaithe a fhorbairt chun tacú le teagasc agus foghlaim teangacha. Foilsíodh Imleabhar Compánach CEFR in 2020.

Araibis chanúnach: Úsáidtear an Araibis chanúnach i ngnáthchúrsaí an lae, mar shampla sa bhaile agus sa mhargadh, an tsráid, bialanna, caiféanna, agus sna meáin choitianta agus shóisialta. Athraíonn an Araibis chanúnach de réir suíomh geografach.

Ionchur: Treoracha, ábhair, etc. a roghnaíonn nó a tháirgeann múinteoirí agus/nó foghlaimeoirí.¹⁶

Idirghníomhaíocht: Áirítear leis an idirghníomhaíocht cumarsáid, comhoibriú, casadh agus/nó soiléiriú a iarraidh chun brí a chomhthógáil agus tá sé bunúsach d'fhoghlaim teanga.

Idirghabháil: San idirghabháil, feidhmíonn an t-úsáideoir/foghlaimeoir mar ghníomhaire sóisialta a chruthaíonn droichid agus a chabhraíonn le brí a thógáil nó a chur in iúl, uaireanta laistigh den teanga chéanna, uaireanta ó theanga amháin go teanga eile (idirghabháil thrasteangeolaíoch). Dírítear ar ról na teanga i bpróisis ar nós an spás agus na coinníollacha a chruthú don chumarsáid agus/nó don fhoghlaim; comhoibriú chun brí nua a thógáil; daoine eile a spreagadh chun brí nua a thógáil nó a thuiscint; agus faisnéis nua a chur ar aghaidh i

¹⁵ Comhairle na hEorpa, 2001, lch.

¹⁶ Ibid, lch 55.

bhfoirm chuí. Is féidir leis an gcomhthéacs a bheith sóisialta, oideolaíoch, cultúrtha, teangeolaíoch, nó gairmiúil.

Araibis Chaighdeánach Nua-Aimseartha: Is í an Araibis Chaighdeánach Nua-Aimseartha an teanga oifigiúil a mhúintear ar fud an domhain agus a úsáidtear i gcásanna foirmiúla, mar shampla ar scoil, san ollscoil agus sna meáin oifigiúla. Tá an Araibis Chaighdeánach Nua-Aimseartha coitianta i ngach tír i ndomhan labhartha na hAraibise.

Ilteangachas: Teangacha éagsúla a bheith ann sa tsochaí.

Idirghníomhaíocht ó bhéal: Idirghníomhaíocht ó bhéal glacann beirt ar a laghad páirt i malartú ó bhéal ina bhfuil an táirgeadh agus an fáiltiú malartach agus d'fhéadfadh forluí a bheith ann i ndáiríre.¹⁷

Léiriú ó bhéal: I ngníomhaíochtaí léiriúcháin ó bhéal táirgeann an t-úsáideoir teanga aschur labhartha.

Téacs ó bhéal: cineál cumarsáide a labhraítear nó a tharchuirtear le briathar béil.

Aschur: Teanga a chum nó a ghineann na mic léinn féin.

Pluriculturalism: In inniúlacht chultúrtha duine, ní hionann na cultúir éagsúla (náisiúnta, réigiúnacha, sóisialta) a bhfuil rochtain faighte ag an duine sin orthu taobh le taobh; déantar iad a chur i gcomparáid, a chodarsnacht, agus idirghníomhú go gníomhach chun inniúlacht shaibhríthe chomhtháite chultúrtha a tháirgeadh.¹⁸

Plurilingualism: Is éard is plurilingualism ann ná stór teanga dinimiciúil agus forbartha úsáideora/foghlaimeora aonair¹⁹ ina dtarraingíonn siad ar a n-acmhainní agus a dtaithí teanga agus chultúrtha go léir chun páirt níos iomláine a ghlacadh i gcomhthéacsanna sóisialta agus oideachais²⁰.

Fáiltiú: Teanga a fháil agus a phróiseáil trí éisteacht agus/nó léitheoireacht.

Foghlaim teanga tascbhunaithe: Cur chuige i leith foghlaim teanga ina dtéann an scoláire i ngleic le tascanna fíorshaoil agus barántúla trí chumarsáid, ag cur deiseanna fiúntacha ar fáil chun teanga a shealbhú trína húsáid.

Téacs: Is féidir cur síos a dhéanamh ar gach táirge a bhaineann le húsáid teanga—ó bhéal, scríofa, amhairc nó ilmhodúil—mar théacsanna. Comhcheanglaíonn téacsanna ilmhódacha

¹⁷ Ibid p.9

¹⁸ Comhairle na hEorpa, 2001, lch.

¹⁹ Ibid, lch 28.

²⁰ Ibid, lch 157.

teanga le córais chumarsáide eile, mar shampla téacs clóite, amharciómhánna, fuaim agus an focal labhartha.

Translanguaging: An próiseas trína n-úsáideann cainteoirí ilteangacha a stór ilteangach, mar chóras comhtháite teanga. Tugtar códmhalartú air seo freisin.

Aguisín 2 An Comhchreat Tagartha Eorpach

Ós rud é go bhfuil ionchais na mac léinn sa tsonraíocht seo ailínithe go barúlach le leibhéal A2/B1 de CEFR (CoE, 2018), is samplaí a tógadh uaidh iad na scálaí léiritheacha tuairisceora a leanann. Níl sé i gceist iad a chur in ionad torthaí foghlama, ach treoir a chur ar fáil faoi leibhéal A2 agus B1. Is féidir gach scála tuairisceora léirithe CEFR a fháil in Imleabhar Compánach CEFR (ibid). Is féidir na torthaí foghlama a fháil ar leathanaigh 38-45 den doiciméad seo.

Forléargas ar Leibhéal Tagartha Choiteanna CEFR

Léiríonn an forbheathnú seo nádúr forásach na foghlama teanga. Bogfaidh na daltaí trasna na leibhéal ar bhealach sreabhach agus casta.

A1	A2	B1	B2	2007/20	2007/20
<p>Is féidir nathanna coitianta laethúla agus frásaí an-bhunúsacha atá dírithe ar riachtanais de chineál nithiúil a shásamh. Is féidir leo iad féin agus daoine eile a chur in aithne agus is féidir ceisteanna a fhreagairt faoi shonraí pearsanta amhail an áit a bhfuil cónaí ar dhuine, daoine a bhfuil aithne acu orthu rudaí atá acu. Is féidir idirghníomhú ar bhealach simplí ar choinníoll go labhraíonn an duine eile go mall agus go soiléir agus tá sé sásta cabhrú leat.</p>	<p>Is féidir abairtí a thuiscint agus nathanna cainte a úsáidtear go minic a bhaineann le réimsí ábhartha (m.sh., faisnéis phearsanta agus theaghlaigh an-bhunúsach, siopadóireacht, tíreolaíocht áitiúil, fostaíochta). Is féidir cumarsáid a dhéanamh i dtascanna simplí agus gnáthaimh a éilíonn malartú faisnéise maidir le cúrsaí aithnidiúla agus gnáthaimh. Is féidir cur síos simplí a dhéanamh ar ghnéithe a gcúlra, a ngarthimpeallacht agus a gcúrsaí i réimsí a bhfuil géarghá leo.</p>	<p>Is féidir tuiscint a fháil ar na príomhphointí a bhaineann le hionchur soiléir caighdeánach ar ábhair aithnidiúla go rialta obair, scoil, fóillíocht, srl. Is féidir déileáil le formhór na gcásanna is dócha a thagann chun cinn agus tú ag taisteal i gceantar ina labhraítear an teanga. Is féidir téacs simplí nasctha a tháirgeadh ar thopaicí a bhfuil cur amach acu orthu nó a bhfuil spéis phearsanta acu iontu. Is féidir cur síos a dhéanamh ar eispéiris agus imeachtaí, aislingí, dóchas & uaillmhianta agus cúiseanna agus mínithe a thabhairt go hachomair le haghaidh tuairimí agus pleananna.</p>	<p>Is féidir tuiscint a fháil ar na príomhsmaointe a bhaineann le téacs casta ar thopaicí nithiúla agus teibí araon, lena n-áirítear plé teicniúil ina réimse speisialtóireachta. Is féidir idirghníomhú le leibhéal líofachta agus spontáineacht a dhéanann idirghníomhú rialta le húsáideoirí na sprioctheanga gan brú a chur ar cheachtar páirtí. Is féidir téacs soiléir, mionsonraithe a chur ar fáil ar réimse leathan ábhar agus dearcadh a mhíniú ar cheist atá i mbéal an phobail a thugann buntáistí agus míbhuntáistí roghanna éagsúla.</p>	<p>Is féidir réimse leathan téacsanna éilitheacha, níos faide a thuiscint, agus brí intuigthe a aithint. Is féidir iad féin a chur in iúl go líofa agus go spontáineach gan cuardach soiléir a dhéanamh ar expressions. Is féidir teanga a úsáid go solúbtha agus go héifeachtach chun críocha sóisialta, acadúla agus gairmiúla. Is féidir téacs soiléir, dea-struchtúrtha, mionsonraithe a tháirgeadh ar ábhair chasta, ag taispeáint úsáid rialaithe patrúin eagraíochtúla, nascóirí agus feistí comhtháite.</p>	<p>Is féidir beagnach gach cineál téacs a thuiscint. Is féidir achoimre a dhéanamh ar fhaisnéis ó foinsí scríofa, argóintí agus cuntais a athchruthú i gcur i láthair comhleanúnach. An féidir iad féin a chur in iúl go spontáineach, go han-líofa agus go beacht, ag difreáil dathanna míne brí fiú i gcásanna níos casta.</p>

Foinse: [Imleabhar Compánach CEFR: Príomhacmhainn don oideachas ilteangach cuimsitheach - Comhchreat Tagartha na hEorpa um Theangacha \(CEFR\) \(coe.int\)](#)

Greille Féinmheasúnaithe CEFR (le hidirghníomhú agus idirghabháil ar líne)

Tugann an eangach féinmheasúnaithe seo léargas foriomlán ar thuarisceoirí CEFR atá nasctha leis na modhanna cumarsáide atá ábhartha do leibhéal A2/B1. Is féidir tuairisceoirí do leibhéil eile a fháil [anseo](#).

		A2	B1
Fáiltiú	Tuiscint ó bhéal	Tuigim frásaí agus an stór focal minicíochta is airde a bhaineann leis na réimsí is práinní ó thaobh pearsanta de (m.sh., eolas pearsanta agus teaghlaigh an-bhunúsach, siopadóireacht, tíreolaíocht áitiúil, fostaíocht). Is féidir liom an pointe is mó a ghabháil i dteachtaireachtaí agus fógraí gearra, soiléire, simplí.	Tuigim na príomhphointí a bhaineann le teanga chaighdeánach shoiléir ar chúrsaí aithnidiúla a bhíonn go rialta san obair, ar scoil, i fóillíocht, srl. Tuigim an pointe is mó a bhíonn ag go leor cláracha raidió nó teilifíse ar chúrsaí reatha nó ar ábhair a bhfuil spéis phearsanta nó ghairmiúil ag baint leo nuair a bhíonn an seachadadh mall agus soiléir.
	Léamhthuiscint	Is féidir liom téacsanna an-ghearr, simplí a léamh. Is féidir liom teacht ar fhaisnéis shonrach intuartha in ábhar simplí laethúil, amhail fógraí, réamheolairí, biachláir agus amchláir, agus is féidir liom litreacha pearsanta gearra simplí a thuiscint.	Tuigim téacsanna atá comhdhéanta den chuid is mó de theanga ardmhínicíochta laethúil nó teanga a bhaineann leis an bpost. Tuigim an cur síos ar imeachtaí, mothúcháin agus mianta i litreacha pearsanta.
Idirghníomhaíocht	Idirghníomhaíocht labhartha	Is féidir liom cumarsáid a dhéanamh i dtascanna simplí agus gnáthaimh a éilíonn malartú simplí agus díreach faisnéise ar thopaicí agus ar ghníomhaíochtaí aithnidiúla. Is féidir liom malartuithe sóisialta an-ghearr a láimhseáil, cé nach féidir liom a thuiscint de ghnáth go leor chun an comhrá a choinneáil ag dul mé féin.	Is féidir liom déileáil le formhór na gcásanna is dócha a thagann chun cinn agus mé ag taisteal i gceantar ina labhraítear an teanga. Is féidir liom dul i mbun comhrá neamhullmhaithe ar ábhair a bhfuil cur amach acu orthu, a bhfuil spéis phearsanta acu iontu nó a bhaineann leis an saol laethúil (m.sh., teaghlach, caitheamh aimsire, obair, taisteal agus imeachtaí reatha).
	Scríofa agus idirghníomhaíocht ar líne	Is féidir liom dul i mbun idirghníomhaíocht shóisialta bhunúsach, a chur in iúl conas a mhothaím, cad atá á dhéanamh agam nó cad is gá dom, agus freagra a thabhairt ar thuairimí le buíochas, leithscéal nó freagraí ar cheisteanna. Is féidir liom idirbhearta simplí a chur i gcrích, mar shampla earraí a ordú, treoracha simplí a leanúint agus is féidir liom comhoibriú i tasc comhroinnte le hidirghabhálaí tacúil.	Is féidir liom idirghníomhú faoi eispéiris, imeachtaí, imprisean agus mothúcháin ar choinníoll gur féidir liom ullmhú roimh ré. Is féidir liom soiléiriú simplí a iarraidh nó a thabhairt agus is féidir liom freagra a thabhairt ar thuairimí agus ar cheisteanna go mion. Is féidir liom idirghníomhú le grúpa atá ag obair ar thionscadal, ar choinníoll go bhfuil áiseanna amhairc cosúil le híomhánna, staitisticí agus graif chun coincheapa níos casta a shoiléiriú.

Táirgeadh	Táirgeadh labhartha	Is féidir liom sraith frásaí agus abairtí a úsáid chun cur síos simplí a dhéanamh ar mo theaghlach agus ar dhaoine eile, ar dhálaí maireachtála, ar mo chúlra oideachais agus ar mo phost reatha nó ar an bpost is déanaí atá agam faoi láthair	Is féidir liom frásaí a nascadh ar bhealach simplí chun cur síos a dhéanamh ar eispéiris agus imeachtaí, ar mo bhrionglóidí, ar mo dhóchas & ar uaimhianta. Is féidir liom cúiseanna agus mínithe a thabhairt go hachomair maidir le tuairimí agus pleananna. Is féidir liom scéal a insint nó plota leabhair nó scannáin a cheangal agus cur síos a dhéanamh ar mo chuid frithghníomhartha.
	Táirgeadh scríofa	Is féidir liom sraith frásaí agus abairtí simplí a scríobh atá nasctha le nascóirí simplí cosúil le "agus", "ach" agus "toisc".	Is féidir liom téacs simplí nasctha a scríobh ar thopaicí a bhfuil cur amach acu orthu nó a bhfuil spéis phearsanta acu iontu.
Idirghabháil	Idirghabháil téacs	Is féidir liom an príomhphointe/na príomhphointí a bhaineann le téacsanna gearra simplí a chur in iúl ar ábhair laethúla ar díol spéise láithreach iad ar choinníoll go gcuirtear iad sin in iúl go soiléir i dteanga shimplí	Is féidir liom faisnéis a thugtar i dtéacsanna faisnéise soiléire dea-struchtúrtha a chur in iúl maidir le hábhair a bhfuil cur amach acu orthu nó a bhfuil spéis phearsanta nó reatha iontu.
	Coincheapa idirghabhála	Is féidir liom comhoibriú i dtascanna simplí, praiticiúla, ag fiafraí cad a cheapann daoine eile, moltaí a dhéanamh agus freagraí a thuiscint, ar choinníoll gur féidir liom athrá nó athchóiriú a iarraidh ó am go ham. Is féidir liom moltaí a dhéanamh ar bhealach simplí chun an plé a bhogadh ar aghaidh agus is féidir liom a fhiafraí cad a cheapann daoine faoi smaointe áirithe.	Is féidir liom cabhrú le tasc a shainiú i dtéarmaí bunúsacha agus iarraidh ar dhaoine eile a gcuid saineolais a chur ar fáil. Is féidir liom cuireadh a thabhairt do dhaoine eile labhairt, an chúis/na cúiseanna lena dtuairimí a shoiléiriú nó mionléiriú a dhéanamh ar phointí ar leith a rinne siad. Is féidir liom ceisteanna cuí a chur chun tuiscint ar choincheapa a sheiceáil agus is féidir liom cuid den mhéid atá ráite ag duine a athrá chun comhthuiscint a dheimhniú.
	Cumarsáid idirghabhála	Is féidir liom cumarsáid a dhéanamh trí fhocail/comharthaí simplí a úsáid chun cuireadh a thabhairt do dhaoine rudaí a mhíniú, ag cur in iúl cathain a thuigim agus / nó a aontaím. Is féidir liom príomhphointe an méid a deirtear a chur in iúl i gcásanna intuatha, laethúla faoi mhianta agus riachtanais phearsanta. Is féidir liom a aithint nuair a easaontaíonn daoine nó nuair a tharlaíonn deacrachtaí agus is féidir liom frásaí simplí a úsáid chun comhréiteach agus comhaontú a lorg.	Is féidir liom tacú le cultúr cumarsáide comhroinnte trí dhaoine a thabhairt isteach, faisnéis a mhalartú faoi thosaíochtaí, agus iarraitas simplí a dhéanamh ar dheimhniú agus / nó soiléiriú. Is féidir liom príomhchiall an méid a deirtear ar ábhair spéise phearsanta a chur in iúl, ar choinníoll go gcuireann cainteoirí in iúl go soiléir agus is féidir liom sos a ghlacadh chun pleanáil a dhéanamh ar conas rudaí a chur in iúl.

Foinse: [Imleabhar Compánach CEFR: Príomhacmhainn don oideachas ilteangach cuimsitheach - Comhchreat Tagartha na hEorpa um Theangacha \(CEFR\) \(coe.int\)](https://www.coe.int/t/t09/lr/LR_Compendium.asp)

Greille measúnaithe scríofa CEFR

	A2	B1
Ar an iomlán	Is féidir sraith frásaí agus abairtí simplí a scríobh atá nasctha le nascóirí simplí cosúil le "agus", "ach" agus "toisc". D'fhéadfadh nathanna cainte a bheith i dtéacsanna níos faide agus fadhbanna comhleanúnachais a léiriú a fhágann gur deacair an téacs a thuiscint.	Is féidir téacsanna simplí nasctha a scríobh ar réimse ábhar aithnidiúil laistigh dá réimse spéise, trí shraith eilimintí scoite níos giorra a nascadh le seicheamh líneach. Tá na téacsanna intuigthe ach ó am go chéile d'fhéadfadh nathanna cainte agus/nó neamhréireachtaí a bheith ina gcúis le briseadh suas sa léitheoireacht.
Raon	Úsáideann an páiste bunphatrúin abairte le frásaí de ghlanmheabhair, grúpaí de chúpla focal agus foirmlí chun eolas teoranta a chur in iúl go príomha i ngnáthchúrsaí an lae.	An bhfuil dóthain teanga aige/aici le dul tríd, le dóthain foclóra chun é/í féin a chur in iúl le roinnt imlíne ar ábhair ar nós teaghlaigh, caitheamh aimsire agus spéiseanna, obair, taisteal, agus imeachtaí reatha.
Comhleanúnachas	An féidir grúpaí focal a nascadh le nascóirí simplí cosúil le "agus", "ach" agus "toisc".	Is féidir sraith eilimintí scoite níos giorra a nascadh le téacs ceangailte, líneach.
Cruinneas	Úsáideann an páiste struchtúir shimplí i gceart, ach fós déanann sé botúin bhunúsacha go córasach. D'fhéadfadh earráidí a bheith ina gcúis le míthuiscintí uaireanta.	Úsáideann réasúnta cruinn stór de "gnáthaimh" agus patrúin a úsáidtear go minic a bhaineann le cásanna níos coitianta. Ó am go chéile déanann sé earráidí gur féidir leis an léitheoir a léirmhíniú i gceart de ghnáth ar bhonn an chomhthéacs.
Cur síos	Is féidir cur síos an-ghearr, bunúsach a scríobh ar imeachtaí, gníomhaíochtaí roimhe seo agus eispéiris phearsanta. Is féidir beathaisnéisí gearra simplí samhailteacha agus dánta simplí a scríobh faoi dhaoine.	Is féidir cuntais ar eispéiris a scríobh, cur síos a dhéanamh ar mhothúcháin agus ar fhrithghníomhartha i dtéacs simplí nasctha. Is féidir cur síos a scríobh ar imeacht, turas le déanaí – fíor nó samhlaíthe. Is féidir scéal a insint. Is féidir cur síos simplí, mionsonraithe a scríobh ar réimse ábhar aithnidiúil laistigh dá réimse spéise.
Argóint	Níl aon tuairisceoirí ar argóint ag leibhéal A2.	Is féidir aistí gearra simplí a scríobh ar ábhair spéise. Is féidir leis/léi achoimriú, tuairisciú agus a thuairim a thabhairt maidir le faisnéis fhíorasach charntha ar ghnáthchúrsaí aithnidiúla agus neamhghnáthaimh, laistigh dá réimse le muinín éigin. Is féidir tuairiscí an-ghearra a scríobh chuig formáid chaighdeánach thraidisiúnta, a chuireann gnáthfhaisnéis fhíorasach ar aghaidh agus a luann cúiseanna le gníomhartha.

Foinse: [Imleabhar Compánach CEFR: Príomhacmhainn don oideachas ilteangach cuimsitheach - Comhchreat Tagartha na hEorpa um Theangacha \(CEFR\) \(coe.int\)](#)

CEFR Gnéithe cáilíochtúla na teanga labhartha (leathnaithe le fóineolaíocht)

	A2	B1
Raon	Úsáideann an páiste bunphatrúin abairte le frásaí de ghlanmheabhair, grúpaí de chúpla focal agus foirmlí chun eolas teoranta a chur in iúl i ngnáthchúrsaí simplí.	Tá go leor teanga le fáil aige/aici, le dóthain stór focal chun é/í féin a chur in iúl le roinnt leisce agus imchéimniúcháin ar ábhair ar nós teaghlaigh, caitheamh aimsire agus spéiseanna, obair, taisteal, agus imeachtaí reatha.
Cruinneas	Úsáideann sé roinnt struchtúr simplí i gceart, ach fós déanann sé botúin bhunúsacha go córasach.	Úsáideann réasúnta cruinn repertoire de "gnáthaimh" a úsáidtear go minic agus patrúin a bhaineann le cásanna níos intuartha.
Líofacht	Is féidir leis/léi féin a thuiscint i gcainteanna an-ghearr, cé go bhfuil sosanna, tosuithe bréagacha agus reifirméisean an-soiléir.	Is féidir leanúint ar aghaidh go tuisceanach, cé go bhfuil sé an-soiléir go bhfuil pleanáil agus deisiú gramadaí agus foclóireachta an-soiléir, go háirithe i stráicí níos faide de tháirgeadh saor in aisce.
Idirghníomhaíocht	Is féidir ceisteanna a chur agus a fhreagairt agus freagra a thabhairt ar ráitis shimplí. Is féidir a chur in iúl nuair a bhíonn sé/sí ag leanúint ach is annamh a bhíonn sé/sí in ann go leor a thuiscint chun comhrá a choinneáil ag dul as a stuaim féin.	Is féidir comhrá simplí duine le duine a thionscnamh, a chothabháil agus a dhúnadh ar thopaic a bhfuil cur amach acu orthu nó a bhfuil spéis phearsanta acu iontu. Is féidir cuid den mhéid atá ráite ag duine a athrá chun comhthuiscint a dheimhniú.
Comhleanúnachas	An féidir grúpaí focal a nascadh le nascóirí simplí cosúil le "agus", "ach" agus "toisc".	Is féidir sraith eilimintí simplí níos giorra, scoite a nascadh le seicheamh ceangailte, líneach pointí.
Fóineolaíocht	De ghnáth, tá an fuaimniú soiléir go leor le tuiscint, ach beidh ar chomhpháirtithe comhrá athrá a iarraidh ó am go ham. D'fhéadfadh tionchar láidir ó theanga(cha) eile a labhraíonn sé/sí ar strus, rithim agus tuin chainte dul i bhfeidhm ar intuigtheacht, rud a éilíonn comhoibriú ó idirghabhálaithe. Mar sin féin, tá fuaimniú na bhfocal aithnidiúil soiléir.	Tá fuaimniú intuigthe go ginearálta; is féidir leis an tuin chainte agus an strus a neasú ag leibhéil na cainte agus na bhfocal araon. Mar sin féin, is iondúil go mbíonn tionchar ag teanga(cha) eile a labhraíonn sé/sí ar an síneadh fada.

Foinse: [Imleabhar Compánach CEFR: Príomhacmhainn don oideachas ilteangach cuimsitheach - Comhchreat Tagartha na hEorpa um Theangacha \(CEFR\) \(coe.int\)](#)

